

ROZPORZĄDZENIE WYKONAWCZE KOMISJI (UE) NR 808/2014**z dnia 17 lipca 2014 r.****ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)**

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,

uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005⁽¹⁾, w szczególności jego art. 8 ust. 3, art. 12, art. 14 ust. 6, art. 41, art. 54 ust. 4, art. 66 ust. 5, art. 67, art. 75 ust. 5 i art. 76 ust. 1,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rozporządzenie (UE) nr 1305/2013 ustanawia ogólne przepisy regulujące wsparcie Unii dla rozwoju obszarów wiejskich, finansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich („EFRROW”), uzupełniając wspólne przepisy w zakresie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych ustanowione w części drugiej rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013⁽²⁾. W celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania i jednolitego stosowania nowych ram prawnych ustanowionych przez te rozporządzenia Komisja została upoważniona do przyjęcia niektórych przepisów w celu wprowadzenia ich w życie.
- (2) Należy ustanowić przepisy dotyczące prezentacji treści programów rozwoju obszarów wiejskich, w oparciu w szczególności o wymogi określone w art. 8 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 oraz art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Należy także określić, które z tych przepisów dotyczących prezentacji mają również zastosowanie do programów na rzecz wspólnych instrumentów dotyczących gwarancji nieograniczonych co do kwoty i sekurytyzacji zapewniającej ulgę w kapitale regulacyjnym wdrażanych przez Europejski Bank Inwestycyjny („EBI”), o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013. Należy również ustanowić przepisy dotyczące treści ram krajowych.
- (3) Należy ustanowić przepisy dotyczące procedur i harmonogramów zatwierdzania ram krajowych.
- (4) Aby usystematyzować zmienianie programów rozwoju obszarów wiejskich, należy ustanowić przepisy dotyczące przedstawiania zmian oraz ich częstotliwości. Należy to uczynić, aby w możliwie jak największym stopniu ograniczyć obciążenia administracyjne, pozostawiając elastyczność co do jasno zdefiniowanych sytuacji kryzysowych i sytuacji szczególnych.
- (5) Należy ustanowić przepisy regulujące zmienianie ram krajowych, w tym harmonogramu, w szczególności w celu ułatwienia zmian w krajowych ramach państw członkowskich posiadających programy regionalne.
- (6) W celu zapewnienia właściwego wykorzystania środków EFRROW należy ustanowić systemy bonów lub systemy równoważne, służące do opłacania kosztów ponoszonych przez uczestników transferu wiedzy i działań informacyjnych, aby zagwarantować, że zwrot kosztów jest wyraźnie powiązany z konkretnym, kwalifikowalnym szkoleniem lub transferem wiedzy świadczonym na rzecz uczestnika.
- (7) Aby zagwarantować, że wybrany został usługodawca oferujący najlepszą relację ceny do jakości, selekcja organów lub podmiotów oferujących usługi doradcze musi odbywać się z zastosowaniem krajowych zasad udzielania zamówień publicznych.
- (8) Jako że płatności ostateczne powinny być przyznawane wyłącznie pod warunkiem prawidłowego wdrożenia planów biznesowych, należy ustalić wspólne parametry takich ocen. Ponadto, aby ułatwić młodym rolnikom, którzy podejmują działalność, dostęp do innych działań w ramach działania dotyczącego rozwoju gospodarstw i działalności gospodarczej, o którym mowa w art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, należy ustanowić przepisy dotyczące objęcia kilku działań planami biznesowymi, jak również przepisy dotyczące procedury zatwierdzania odnośnych wniosków.

⁽¹⁾ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 487.

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320).

- (9) Państwa członkowskie powinny mieć prawo do obliczania wsparcia na zobowiązania w ramach działań rolno-środowiskowo-klimatycznych, działań związanych z rolnictwem ekologicznym i działań w zakresie dobrostanu zwierząt na podstawie innych jednostek niż jednostki ustanowione w załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, ze względu na szczególny charakter tych zobowiązań. Należy ustanowić przepisy dotyczące przestrzegania maksymalnych dozwolonych kwot, wyjątku dotyczącego płatności za dużą jednostkę przeliczeniową i kursów przeliczenia różnych kategorii zwierząt na duże jednostki przeliczeniowe.
- (10) Aby zagwarantować, że obliczanie dodatkowych kosztów i utraconych dochodów w przypadku działań, o których mowa w art. 28–31, art. 33 i 34 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, jest zorganizowane w sposób przejrzysty i umożliwiający weryfikację, należy ustalić pewne elementy wspólne obliczania, które stosuje się we wszystkich państwach członkowskich.
- (11) W celu uniknięcia nadmiernej kompensacji i wzrostu obciążeń administracyjnych należy ustanowić przepisy dotyczące połączenia niektórych działań.
- (12) Należy ustanowić przepisy dotyczące rozpoczęcia funkcjonowania krajowych sieci obszarów wiejskich, jak również ich struktury, w celu zagwarantowania, że sieci te będą działać skutecznie i w odpowiednim czasie, aby towarzyszyć wdrażaniu programów.
- (13) W celu zapewnienia informacji i reklamy na temat działań w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, korzystających ze wsparcia EFRROW, instytucja zarządzająca ma obowiązek realizować zadania, które należy określić w niniejszym rozporządzeniu. Instytucja zarządzająca powinna usystematyzować wszelkie swoje działania informacyjne i reklamowe w ramach strategii oraz poprzez ustanowienie jednej strony internetowej lub portalu internetowego pogłębiać wiedzę na temat celów polityki rozwoju obszarów wiejskich oraz zwiększać dostępność i przejrzystość informacji o możliwościach finansowania. Należy ustanowić przepis dotyczący obowiązku beneficjentów w zakresie informowania o wsparciu EFRROW przyznany na ich projekty.
- (14) Aby ułatwić ustanowienie wspólnego systemu monitorowania i ewaluacji, należy określić wspólne elementy tego systemu, w tym wskaźniki oraz plan ewaluacji.
- (15) Należy ustalić główne elementy rocznego sprawozdania z realizacji, o którym mowa w art. 75 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, oraz minimalne wymogi dotyczące planu ewaluacji, o którym mowa w art. 56 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.
- (16) Środki przewidziane w niniejszej decyzji są zgodne z opinią Komitetu ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsze rozporządzenie ustanawia zasady wykonania rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do prezentacji programów rozwoju obszarów wiejskich, procedur i harmonogramów zatwierdzania oraz zmieniania programów rozwoju obszarów wiejskich i ram krajowych, treści ram krajowych, działań informacyjnych i reklamowych na potrzeby programów rozwoju obszarów wiejskich, wdrażania niektórych działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich, monitorowania i ewaluacji oraz sprawozdawczości.

Artykuł 2

Treść programów rozwoju obszarów wiejskich i ram krajowych

Prezentacja treści programów rozwoju obszarów wiejskich, o której mowa w art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i art. 8 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, krajowych programów na rzecz wspólnych instrumentów dotyczących gwarancji nieograniczonych co do kwoty i sekurytyzacji zapewniającej ulgę w kapitale regulacyjnym wdrażanych przez Europejski Bank Inwestycyjny („EBI”), o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, i krajowych ram, o których mowa w art. 6 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, jest ustalana zgodnie z załącznikiem I do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 3

Przyjmowanie ram krajowych

Ramy krajowe, o których mowa w art. 6 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, przyjmuje się zgodnie z przepisami art. 29 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

Artykuł 4

Zmiany programów rozwoju obszarów wiejskich

1. Wnioski dotyczące zmiany programów rozwoju obszarów wiejskich i programów szczegółowych dotyczących tworzenia i działania krajowych sieci obszarów wiejskich zawierają, w szczególności, następujące informacje:

- a) rodzaj zmiany, której dotyczy wniosek;
  - b) przyczyny lub problemy z realizacją, które uzasadniają zmianę;
  - c) oczekiwane skutki zmiany;
  - d) wpływ zmiany na wskaźniki;
  - e) powiązania między zmianą a umową partnerską, o której mowa w tytule II rozdział II rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.
2. Zmiany w programie w rodzaju tych, o których mowa w art. 11 lit. a) ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, można zaproponować nie częściej niż trzy razy w ciągu okresu programowania.

Można składać jeden wniosek dotyczący wszystkich innych rodzajów zmian łącznie na rok kalendarzowy i na program, z wyjątkiem roku 2023, w którym możliwe jest złożenie więcej niż jednego wniosku w sprawie zmian dotyczących wyłącznie dostosowania planu finansowania, w tym wszelkich wynikających z tego zmian planu wskaźników.

Akapit pierwszy i drugi nie mają zastosowania:

- a) w przypadku podjęcia środków nadzwyczajnych wynikających z klęsk żywiołowych i katastrof oficjalnie uznanych przez właściwy krajowy organ publiczny; lub
  - b) w przypadku gdy zmiana jest konieczna ze względu na zmianę ram prawnych Unii; lub
  - c) w wyniku przeglądu wyników, o którym mowa w art. 21 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013; lub
  - d) w przypadku zmiany planowanego na każdy rok wkładu EFRROW, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lit. h) ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, wynikającej ze zmiany podziału kwot na poszczególne lata według państw członkowskich, o którym mowa w art. 58 ust. 7 tego rozporządzenia.
3. Państwa członkowskie przedkładają Komisji swoją ostatnią zmianę programu w rodzaju tych, o których mowa w art. 11 lit. a) ppkt (iii) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, do dnia 30 września 2020 r.

Zmiany programów innego rodzaju należy przedłożyć Komisji do dnia 30 września 2023 r.

4. W przypadku, gdy zmiana programu zmienia jakąkolwiek daną, która zawarta jest w tabeli ram krajowych, o których mowa w art. 6 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, zatwierdzenie zmiany programu stanowi zatwierdzenie odpowiedniej zmiany tej tabeli.

Artykuł 5

Zmiana ram krajowych

1. Artykuł 30 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, art. 11 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 oraz art. 4 ust. 1 lit. b) i c) niniejszego rozporządzenia stosuje się odpowiednio do zmian ram krajowych.
2. Państwa członkowskie, które zdecydowały się na przedłożenie ram krajowych zawierających tabelę, o której mowa w art. 6 ust. 3 akapit drugi rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, mogą przedkładać Komisji zmiany ram krajowych dotyczące tej tabeli, biorąc pod uwagę stopień wdrożenia poszczególnych programów.
3. Komisja, po zatwierdzeniu zmian, o których mowa w ust. 2, dostosowuje plany finansowe, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. h) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, programów, których to dotyczy, do zmienionej tabeli, pod warunkiem że:

- a) całkowity wkład EFRROW na poziomie programu na cały okres programowania nie ulega zmianie;
- b) całkowita alokacja EFRROW dla danego państwa członkowskiego nie ulega zmianie;
- c) podział wkładu na poszczególne lata programu poprzedzające rok zmiany nie ulega zmianie;
- d) roczna alokacja EFRROW dla danego państwa członkowskiego jest zachowana;
- e) zachowane jest całkowite finansowanie z EFRROW działań dotyczących środowiska i klimatu, określonych w art. 59 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

4. Z wyjątkiem przypadków środków nadzwyczajnych wynikających z klęsk żywiołowych lub katastrof oficjalnie uznanych przez właściwe publiczne organy krajowe, zmiany w ramach prawnych lub zmiany wynikające z przeglądu wyników, o którym mowa w art. 21 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, wnioski dotyczące zmiany ram krajowych, o których mowa w ust. 2, mogą być zgłoszone tylko jeden raz w ciągu roku kalendarzowego przed dniem 1 kwietnia. Na zasadzie odstępstwa od art. 4 ust. 2 akapit drugi zmiany w programach wynikające z takiego przeglądu można realizować w uzupełnieniu pojedynczego wniosku w sprawie zmiany przedłożonego dla tego samego roku.

5. Akt wykonawczy w sprawie zatwierdzenia zmiany przyjmuje się w stosownym czasie umożliwiającym zmianę odpowiednich zobowiązań budżetowych przed końcem roku, w którym zmiana została przedłożona.

Artykuł 6

Transfer wiedzy i działania informacyjne

1. Państwa członkowskie mogą przewidzieć możliwość pokrycia wydatków związanych z kosztami podróży, kosztami zakwaterowania oraz dietami dziennymi uczestników transferu wiedzy i działań informacyjnych, o których mowa w art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, jak również kosztów związanych z zastąpieniem rolników, za pomocą systemu bonów lub innego systemu o równoważnym skutku.
2. W odniesieniu do systemów, o których mowa w ust. 1, państwa członkowskie gwarantują:
  - a) że okres ważności bonu lub jego ekwiwalentu nie może przekroczyć jednego roku;
  - b) że istnieją zasady dotyczące otrzymania bonów lub ich ekwiwalentów, w szczególności, że są one powiązane z konkretnym działaniem;
  - c) że określone są szczegółowe warunki, na jakich bony mogą zostać zwrócone usługodawcy świadczącemu szkolenia lub prowadzącemu inne działania z zakresu transferu wiedzy i informacji.

Artykuł 7

Selekcja organów lub podmiotów oferujących usługi doradcze

Zaproszenia do składania ofert, o których mowa w art. 15 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, odbywają się z zastosowaniem unijnych i krajowych zasad udzielania zamówień publicznych. Państwa członkowskie należyście uwzględniają stopień osiągnięcia przez wnioskodawców kwalifikacji, o których mowa w tym artykule.

Artykuł 8

Plany biznesowe

1. Do celów art. 19 ust. 5 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 państwa członkowskie oceniają postępy planów biznesowych, o których mowa w art. 19 ust. 4 tego rozporządzenia, w przypadku wsparcia na podstawie art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (i) i (ii) tego rozporządzenia pod względem właściwego wdrożenia działań, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 807/2014 ⁽¹⁾.
2. W przypadku wsparcia udzielanego na podstawie art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, jeżeli plan biznesowy odnosi się do wykorzystania innych działań dotyczących rozwoju obszarów wiejskich na podstawie tego rozporządzenia, państwa członkowskie mogą postanowić, że zatwierdzenie wniosku o wsparcie daje również dostęp do wsparcia w ramach tych działań. W przypadku gdy państwo członkowskie skorzysta z tej możliwości, zapewnia, że wniosek o udzielenie wsparcia zawiera informacje konieczne do oceny kwalifikowalności w ramach tych działań.

⁽¹⁾ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 807/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz wprowadzające przepisy przejściowe (zob. s. 1 niniejszego Dziennika Urzędowego).

Artykuł 9

Konwersja jednostek

1. W przypadku gdy zobowiązania w ramach art. 28, 29 i 34 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 są wyrażane w jednostkach innych niż te, które są wymienione w załączniku II do tego rozporządzenia, państwa członkowskie mogą obliczać płatności na podstawie tych innych jednostek. W takich przypadkach państwa członkowskie zapewniają przestrzeganie maksymalnych rocznych kwot kwalifikujących się do wsparcia EFRROW określonych w tym załączniku.
2. Z wyjątkiem płatności za zobowiązania do chowu lokalnych ras zwierząt gospodarskich zagrożonych wyginięciem, o których mowa w art. 28 ust. 10 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, płatności w ramach art. 28, 29 i 34 tego rozporządzenia nie można przyznać na dużą jednostkę przeliczeniową inwentarza.

Współczynniki przeliczeniowe różnych kategorii zwierząt na dużą jednostkę przeliczeniową są określone w załączniku II.

Artykuł 10

Standardowe założenia dotyczące dodatkowych kosztów i utraconych dochodów

1. Państwa członkowskie mogą ustalić kwotę płatności w odniesieniu do działań lub rodzajów operacji, o których mowa w art. 28–31, art. 33 i 34 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, na podstawie standardowych założeń dotyczących dodatkowych kosztów i utraconych dochodów.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by obliczenia i odpowiadające im płatności, o których mowa w ust. 1:
  - a) obejmowały jedynie elementy dające się zweryfikować;
  - b) oparte były na danych liczbowych opracowanych na podstawie odpowiedniej wiedzy specjalistycznej;
  - c) wyraźnie wskazywały źródło wykorzystanych danych liczbowych;
  - d) były zróżnicowane w sposób uwzględniający specyficzne warunki regionalne lub lokalne obszarów i, w stosownych przypadkach, faktyczne użytkowanie gruntów;
  - e) nie zawierały elementów związanych z kosztami inwestycji.

Artykuł 11

Połączenie zobowiązań i połączenie działań

1. Różne zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne na podstawie art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, zobowiązania w zakresie rolnictwa ekologicznego na podstawie art. 29 tego rozporządzenia, zobowiązania dotyczące dobrostanu zwierząt na podstawie art. 33 tego rozporządzenia oraz zobowiązania leśno-środowiskowe i klimatyczne na podstawie art. 34 tego rozporządzenia mogą być łączone, pod warunkiem że się uzupełniają i są ze sobą zgodne. Państwa członkowskie dołączają wykaz dozwolonych połączeń do swoich programów rozwoju obszarów wiejskich.
2. Jeżeli połączone są działania lub różne zobowiązania wynikające z tych samych lub różnych działań, o których mowa w ust. 1, przy określaniu poziomu wsparcia państwo członkowskie uwzględnia konkretne utracone dochody i dodatkowe koszty wynikające z połączenia.
3. W przypadku gdy operacja wchodzi w zakres dwóch lub więcej działań lub dwóch lub więcej różnych rodzajów operacji, państwa członkowskie mogą przydzielić wydatki na wiodące działanie lub rodzaj operacji. Stosuje się wtedy konkretną stawkę wkładu tego wiodącego działania lub rodzaju operacji.

Artykuł 12

Krajowa sieć obszarów wiejskich

1. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich, o której mowa w art. 54 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, oraz rozpoczęcie jej planu działania nie później niż w ciągu 12 miesięcy od daty zatwierdzenia przez Komisję programu rozwoju obszarów wiejskich lub programu szczegółowego w zakresie ustanawiania i funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich, tam gdzie ma to zastosowanie.
2. Struktura konieczna do funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich jest ustalana w ramach krajowych lub regionalnych właściwych organów, albo zewnętrznie, poprzez selekcję w drodze procedur przetargowych, bądź też w wyniku połączenia obu tych metod. Struktura ta musi być w stanie wykonać co najmniej działania, o których mowa w art. 54 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

3. W przypadku gdy państwo członkowskie zdecyduje się na szczegółowy program ustanawiania i funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich, program taki zawiera elementy, o których mowa w części 3 załącznika I do niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 13

Informacja i reklama

1. Instytucja zarządzająca przedstawia strategię informacyjną i reklamową, jak również wszelkie jej zmiany do wiadomości komitetu monitorującego. Strategia jest przedkładana nie później niż sześć miesięcy po przyjęciu programu rozwoju obszarów wiejskich. Instytucja zarządzająca informuje co najmniej raz w roku komitet monitorujący o postępach w realizacji strategii informacyjnej i reklamowej oraz o analizie wyników, jak również o planowanych działaniach informacyjnych i reklamowych, które mają zostać przeprowadzone w następnym roku.

2. Szczegółowe przepisy dotyczące obowiązków instytucji zarządzającej i beneficjentów, jeśli chodzi o informację i reklamę, określono w załączniku III.

Artykuł 14

System monitorowania i ewaluacji

1. Wspólny system monitorowania i ewaluacji, o którym mowa w art. 67 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, obejmuje następujące elementy:

- a) logikę interwencji przedstawiającą interakcje między priorytetami, celami szczegółowymi i działaniami;
- b) zestaw wspólnych wskaźników kontekstu, rezultatu i produktu, w tym wskaźników, które będą wykorzystywane do ustanawiania wartości docelowych wskaźników w odniesieniu do celów szczegółowych rozwoju obszarów wiejskich, oraz zestaw określonych wstępnie wskaźników na potrzeby przeglądu wyników;
- c) wspólne pytania ewaluacyjne, określone w załączniku V;
- d) gromadzenie, przechowywanie i przekazywanie danych;
- e) regularna sprawozdawczość na temat działalności w zakresie monitorowania i ewaluacji;
- f) plan ewaluacji;
- g) ewaluację *ex ante* i *ex post* oraz wszelkie inne działania ewaluacyjne związane z programem rozwoju obszarów wiejskich, w tym takie, które są wymagane, aby wypełnić podwyższone wymogi dotyczące rocznych sprawozdań z realizacji przedłożonych w latach 2017 i 2019, o których mowa w art. 50 ust. 4 i 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i art. 75 ust. 3 i 4 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- h) wsparcie dla wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie i ewaluację umożliwiające im wypełnienie swoich obowiązków.

2. Wspólny zestaw wskaźników kontekstu, rezultatu i produktu w odniesieniu do polityki rozwoju obszarów wiejskich określono w załączniku IV. Załącznik ten określa również wskaźniki, które mają być stosowane przy ustanawianiu wartości docelowych wskaźników w odniesieniu do celów szczegółowych rozwoju obszarów wiejskich. Do celów ustanawiania ram wykonania celów pośrednich i celów końcowych, o których mowa w pkt 2 załącznika II do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, państwa członkowskie używają albo wstępnie określonych wskaźników ram wykonania określonych w pkt 5 załącznika IV do niniejszego rozporządzenia, albo uzupełniają lub zastępują te wskaźniki innymi odpowiednimi wskaźnikami produktu określonymi w programie rozwoju obszarów wiejskich.

3. Dokumenty związane ze wsparciem technicznym, określone w załączniku VI, są częścią systemu monitorowania i ewaluacji.

4. W odniesieniu do rodzajów operacji, w których potencjalny wkład w cele szczegółowe, o których mowa w art. 5 akapit pierwszy pkt 2 lit. a), art. 5, akapit pierwszy pkt 5 lit. a)–d), oraz art. 5 akapit pierwszy pkt 6 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, jest wskazany w tabeli, o której mowa w pkt 11 lit. c) część 1 załącznika I do niniejszego rozporządzenia, elektroniczny zapis operacji, o których mowa w art. 70 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, musi zawierać oznakowanie(-a) identyfikujące te przypadki, w których operacja posiada element składowy przyczyniający się do realizacji jednego lub więcej tych celów szczegółowych.

Artykuł 15

Roczne sprawozdanie z realizacji

Prezentację rocznego sprawozdania z realizacji, o którym mowa w art. 75 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, określono w załączniku VII do niniejszego rozporządzenia.

*Artykuł 16***Plan ewaluacji**

Minimalne wymogi dotyczące planu ewaluacji, o którym mowa w art. 56 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, określono w pkt 9 część 1 załącznika 1 do niniejszego rozporządzenia.

*Artykuł 17***Wejście w życie**

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie trzeciego dnia po jego opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia 17 lipca 2014 r.

W imieniu Komisji
José Manuel BARROSO
Przewodniczący

ZAŁĄCZNIK I

CZĘŚĆ 1

Prezentacja treści programów rozwoju obszarów wiejskich**1. Nazwa programu rozwoju obszarów wiejskich (PROW)****2. Państwo członkowskie lub region administracyjny**

- a) Obszar geograficzny objęty programem.
- b) Klasyfikacja regionu.

3. Ewaluacja *ex ante***Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013**

- a) Opis procesu, ze wskazaniem harmonogramu głównych wydarzeń i sprawozdań śródkresowych dotyczących kluczowych etapów realizacji programu rozwoju obszarów wiejskich.
- b) Tabela o ustalonej strukturze zawierająca zalecenia wynikające z ewaluacji *ex ante* oraz wskazanie, jak zostały one zrealizowane.
- c) Pełne sprawozdanie z ewaluacji *ex ante* (wraz z wymogami dotyczącymi strategicznej oceny oddziaływania na środowisko) należy załączyć do programu rozwoju obszarów wiejskich.

4. Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń („analiza SWOT”) i określenie potrzeb**Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013**

- a) Analiza SWOT zawierająca następujące sekcje:
  - (i) szeroko zakrojony ogólny opis obecnej sytuacji obszaru objętego programem, w oparciu o wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki kontekstu oraz jakościowe aktualne informacje;
  - (ii) mocne strony zidentyfikowane na obszarze objętym programem;
  - (iii) słabe strony zidentyfikowane na obszarze objętym programem;
  - (iv) szanse zidentyfikowane na obszarze objętym programem;
  - (v) zagrożenia zidentyfikowane na obszarze objętym programem;
  - (vi) tabela o ustalonej strukturze zawierająca dane dotyczące wspólnych wskaźników i dane dotyczące specyficznych dla danego programu wskaźników kontekstu.
- b) Ocena potrzeb, w oparciu o dane uzyskane w wyniku analizy SWOT, dla każdego unijnego priorytetu w zakresie rozwoju obszarów wiejskich (zwanego dalej „priorytetem”) i celu szczegółowego oraz celów przekrojowych (środowisko, w tym szczególnie potrzeby obszarów Natura 2000 zgodnie z priorytetowymi ramami działania ⁽¹⁾, zmiana klimatu, łagodzenie zmiany klimatu i przystosowanie się do niej, innowacja).

5. Opis strategii

- a) Uzasadnienie wybranych potrzeb, które zostaną uwzględnione w programie rozwoju obszarów wiejskich, oraz wyboru celów, priorytetów i celów szczegółowych w oparciu o dane uzyskane z analizy SWOT oraz oceny potrzeb. W stosownych przypadkach, uzasadnienie podprogramów tematycznych zawartych w programie. Uzasadnienie wykazuje w szczególności, że spełnione zostały wymogi, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (i) i (iv) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.
- b) Połączenie i uzasadnienie działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich dla każdego z celów szczegółowych, w tym uzasadnienie alokacji finansowych na środki i adekwatność zasobów finansowych z wyznaczonymi celami, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) i (iii) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013. Połączenie działań w ramach logiki interwencji musi opierać się na danych uzyskanych z analizy SWOT oraz uzasadnieniu potrzeb i priorytetów, o których mowa w lit. a).

⁽¹⁾ Art. 8 ust. 4 dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U. L 206 z 22.7.1992, s. 7).

- c) Opis tego, w jaki sposób zostaną uwzględnione cele przekrojowe, w tym szczegółowe wymogi, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (v) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.
- d) Tabela podsumowująca logikę interwencji wskazująca priorytety oraz cele szczegółowe wybrane na potrzeby programu rozwoju obszarów wiejskich, cele ujęte ilościowo oraz połączenie działań, które zostaną wykorzystane do ich osiągnięcia, w tym planowane wydatki. Tabela podsumowująca jest automatycznie generowana na podstawie informacji dostarczonych w pkt 5 lit. b) i pkt 11, przy użyciu właściwości elektronicznego systemu wymiany danych („SFC 2014”), o którym mowa w art. 4 lit. a) i b), rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 184/2014. (1)
- e) Opis funkcji doradczej służącej zapewnieniu odpowiedniego doradztwa i wsparcia w zakresie wymogów prawnych i działań związanych z innowacjami, aby wykazać podjęcie środków zgodnie z wymogami art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (vi) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

6. **Ocena uwarunkowania *ex ante* zawierająca następujące tabele o ustalonej strukturze:**

- a) Informacja dotycząca oceny stosowania uwarunkowań *ex ante*.
- b) Dla każdego stosowanego uwarunkowania *ex ante*, ogólnego i związanego z priorytetem, w jednej tabeli:
  - (i) ocena spełnienia go; i
  - (ii) wykaz priorytetów/celów szczegółowych oraz środków, do których ma zastosowanie uwarunkowanie. Orientacyjny wykaz priorytetów/celów szczegółowych i działań mających szczególne znaczenie dla każdego uwarunkowania *ex ante* jest wyszczególniony w części 4;
  - (iii) wykaz istotnych kryteriów, a także ocena ich spełnienia;
  - (iv) odniesienia do strategii, aktów prawnych lub innych odpowiednich dokumentów, w tym odniesienia do odpowiednich sekcji, artykułów dokumentujących spełnienie danego kryterium.
- c) Dwie oddzielne tabele – jedna dla mających zastosowanie ogólne uwarunkowań *ex ante* i jedna dla mających zastosowanie związanych z priorytetem uwarunkowań *ex ante*, które są całkowicie niespełnione lub częściowo niespełnione, przy czym każda z tabel dostarcza następujące informacje:
  - (i) określenie kryteriów, które nie zostały spełnione;
  - (ii) działania, które mają zostać podjęte w celu spełnienia każdego z tych kryteriów;
  - (iii) terminy wykonania tych działań; oraz
  - (iv) organy odpowiedzialne za wykonanie.

7. **Opis ram wykonania**

Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

- a) W stosownych przypadkach informacje na temat wyboru wskaźników, o których mowa w art. 14 ust. 2, celów pośrednich, kluczowych etapów realizacji, jak również przydziału rezerwy wykonania. Ustalanie wartości docelowych jest uzasadnione w ramach strategii, zgodnie z pkt 5 lit. a).
- b) Tabela przedstawiająca, w odniesieniu do każdego priorytetu, przydział rezerwy wykonania, i w odniesieniu do każdego wskaźnika:
  - (i) cele końcowe na rok 2023. Cele nie uwzględniają dodatkowego finansowania krajowego, o którym mowa w pkt 12, ani pomocy państwa w formie dodatkowego finansowania krajowego, o którym mowa w pkt 13;
  - (ii) cele pośrednie na 2018 r. w oparciu o cele końcowe.

(1) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 184/2014 z dnia 25 lutego 2014 r. ustanawiające, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającym wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, warunki mające zastosowanie do systemu elektronicznej wymiany danych między państwami członkowskimi a Komisją oraz przyjmujące, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w sprawie przepisów szczegółowych dotyczących wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna”, klasyfikację kategorii interwencji dla wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” (Dz.U. L 57 z 27.2.2014 s. 7).

W przypadku gdy łączna kwota EFRROW przydzielona na rezerwę wykonania różni się od proporcjonalnego podziału ⁽¹⁾ całkowitej krajowej rezerwy wykonania ze środków EFRROW w ramach umowy o partnerstwie w odniesieniu do wszystkich programów krajowych i regionalnych, z wyjątkiem krajowych programów na rzecz wspólnych instrumentów realizowanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, oraz specjalnych programów na rzecz utworzenia i funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich, o której mowa w art. 54 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 — uzasadnienie kwoty przydziału rezerwy wykonania.

8. Opis wybranych działań

1. Opis ogólnych warunków mających zastosowanie do więcej niż jednego działania, w tym, w stosownych przypadkach, definicja obszarów wiejskich, poziomy bazowe, zasada wzajemnej zgodności, planowane wykorzystanie instrumentów finansowych, planowane wykorzystanie zaliczek oraz wspólne przepisy dotyczące inwestycji, w tym przepisy art. 45 i 46 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

W stosownych przypadkach do programu rozwoju obszarów wiejskich dołącza się wykaz dozwolonych połączeń zobowiązań, o których mowa w art. 11 ust. 1.

2. Opis działania, w tym:

- a) podstawa prawna;
- b) ogólny opis działania, w tym dotyczącej go logiki interwencji i wkładu na rzecz celów szczegółowych i celów przekrojowych;
- c) zakres, poziom wsparcia, kwalifikowalni beneficjenci oraz, w odpowiednich przypadkach, metoda obliczania kwoty lub stawki wsparcia w podziale na poddziałania lub rodzaj operacji tam, gdzie jest to konieczne. Dla każdego rodzaju operacji — specyfikacja kosztów kwalifikowalnych, warunki kwalifikowalności, stosowane kwoty i stawki wsparcia oraz zasady dotyczące ustalania kryteriów wyboru;
- d) opis weryfikowalności i możliwości skontrolowania działań lub rodzajów operacji:
  - (i) ryzyko w realizacji działań lub rodzajów operacji;
  - (ii) działania łagodzące;
  - (iii) ogólna ocena działań lub rodzaju operacji;

W przypadku działania przewidzianego w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, opis zawiera tabelę ilustrującą związek pomiędzy zobowiązaniami rolno-środowiskowo-klimatycznymi a metodami ich weryfikacji i kontroli;

- e) następujący opis szczególnie dla każdego działania lub rodzaju operacji:

1. *Transfer wiedzy i działalność informacyjna (art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*

- Określenie odpowiednich zdolności podmiotów świadczących usługi w zakresie transferu wiedzy do realizowania swoich zadań w postaci wykwalifikowanego personelu odbywającego regularne szkolenia,
- określenie czasu trwania i treści programów wymiany i wizyt w gospodarstwach i lasach, o których mowa w art. 3 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 807/2014.

2. *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw (art. 15 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*

- Ogólne zasady służące zapewnieniu odpowiednich zasobów w postaci regularnie szkolonego i wykwalifikowanego personelu oraz doświadczenia w zakresie doradztwa i wiarygodność w odniesieniu do dziedzin, których dotyczą świadczone przez nich usługi doradcze; Identyfikacja elementów, które zostaną objęte doradztwem.

3. *Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych (art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*

- Wskazanie kwalifikowalnych systemów jakości, w tym systemów certyfikacji gospodarstw w odniesieniu do produktów rolnych, bawełny lub środków spożywczych uznanych na szczeblu krajowym oraz potwierdzenie, że systemy te spełniają kryteria ustanowione w art. 16 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
- wskazanie kwalifikowalnych dobrowolnych systemów certyfikacji produktów rolnych uznanych przez państwa członkowskie za zgodne z wytycznymi Unii dotyczącymi najlepszych praktyk.

⁽¹⁾ Przy wykorzystaniu całkowitego wkładu EFRROW na rzecz każdego z programów, których to dotyczy.

4. *Inwestycje w środki trwałe (art. 17 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
  - Definicja inwestycji nieprodukcyjnych,
  - definicja inwestycji zbiorowych,
  - definicja projektów zintegrowanych,
  - definicja i identyfikacja kwalifikujących się obszarów Natura 2000 i innych kwalifikujących się obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej,
  - opis ukierunkowania wsparcia dla gospodarstw, zgodnie z analizą SWOT przeprowadzoną w odniesieniu do priorytetów, o których mowa w art. 5 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
  - wykaz nowych wymogów nałożonych przez prawodawstwo Unii, w ramach przestrzegania których można otrzymać wsparcie na podstawie art. 17 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
  - w stosownych przypadkach, minimalne normy dotyczące efektywności energetycznej, o których mowa w art. 13 lit. c) rozporządzenia delegowanego (UE) nr 807/2014,
  - w stosownych przypadkach, definicja progów, o których mowa w art. 13 lit. e) rozporządzenia delegowanego (UE) nr 807/2014.
5. *Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej (art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
  - Definicja małych gospodarstw, o których mowa w art. 19 ust. 1 lit. a) ppkt (iii) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
  - określenie górnych i dolnych progów, o których mowa w art. 19 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
  - szczególne warunki wsparcia dla młodych rolników, jeżeli nie rozpoczynają oni działalności w gospodarstwie rolnym jako jedyni kierujący tym gospodarstwem rolnym, zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia (UE) 807/2014,
  - informacja o stosowaniu okresu karencji, o którym mowa w art. 2 ust. 3 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 807/2014.
  - streszczenie wymogów planu biznesowego,
  - wykorzystanie możliwości połączenia różnych działań w ramach planu biznesowego, dzięki czemu młody rolnik uzyskuje dostęp do tych działań,
  - obszary dywersyfikacji objęte wsparciem.
6. *Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich (art. 20 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
  - Definicja małej infrastruktury, w tym infrastruktury turystycznej na małą skalę, o których mowa w art. 20 ust. 1 lit. e) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
  - w stosownych przypadkach, szczególne odstępstwo umożliwiające wsparcie infrastruktury o większej skali w zakresie inwestycji w sieci szerokopasmowe i energię odnawialną,
  - minimalne normy dotyczące efektywności energetycznej, o których mowa w art. 13 lit. c) rozporządzenia delegowanego (UE) nr 807/2014,
  - określenie progów, o których mowa w art. 13 lit. e) rozporządzenia delegowanego (UE) nr 807/2014.
7. *Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów (art. 21 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
  - Definicja i uzasadnienie wielkości gospodarstwa, powyżej której wsparcie jest uzależnione od przedłożenia planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu zgodnego ze zrównoważoną gospodarką leśną,
  - definicja „równoważnego instrumentu”.

Zalesianie i tworzenie terenów zalesionych

- Identyfikacja gatunków, obszarów i metod, które mają być stosowane, w celu uniknięcia nieodpowiedniego zalesiania, o których mowa w art. 6 lit. a) rozporządzenia (UE) nr 807/2014, włączając opis warunków środowiskowych i klimatycznych obszarów, na których zalesianie jest przewidziane zgodnie z art. 6 lit. b) tego rozporządzenia,
- określenie minimalnych wymogów w zakresie ochrony środowiska, o których mowa w art. 6 rozporządzenia delegowanego (UE) nr 807/2014.

Zakładanie systemów rolno-leśnych

- Określenie minimalnej i maksymalnej liczby drzew, które mają być zasadzone oraz utrzymane po osiągnięciu dojrzałości, w podziale na hektar i gatunki leśne, które mają być używane, o których mowa w art. 23 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
- wskazanie oczekiwanych korzyści dla środowiska wynikających z systemów wsparcia.

Zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof oraz odtwarzanie lasów

- W stosownych przypadkach – wykaz gatunków organizmów szkodliwych dla roślin, które to gatunki mogą spowodować klęskę,
- identyfikacja obszarów sklasyfikowanych jako obszary leśne średniego do wysokiego ryzyka występowania pożarów lasów, zgodnie ze stosownym planem ochrony lasów,
- w przypadku działań zapobiegawczych związanych ze szkodnikami i chorobami, opis wystąpienia danej klęski, poparty dowodami naukowymi, w tym, w stosownych przypadkach, zalecenia dotyczące zwalczania szkodników i chorób opracowane przez organizacje naukowe.

Inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska

- Określenie rodzajów inwestycji kwalifikujących się do objęcia pomocą, oraz ich oczekiwane skutki dla środowiska lub z punktu widzenia użyteczności publicznej.

8. *Tworzenie grup i organizacji producentów (art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*

- Opis oficjalnej procedury uznawania grup i organizacji.

9. *Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne (art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*

- Zidentyfikowanie i zdefiniowanie istotnych elementów bazowych, w tym istotne obowiązkowe normy ustanowione zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 ⁽¹⁾, odpowiednie kryteria i działania minimalne ustanowione zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) i (iii) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ⁽²⁾, odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz inne odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego,
- minimalne wymogi w odniesieniu do nawozów muszą uwzględniać między innymi Kodeksy Dobrych Praktyk Rolniczych wprowadzone na mocy dyrektywy Rady 91/676/EWG ⁽³⁾ dla gospodarstw leżących poza obszarami szczególnie narażonymi na azotany i wymogi dotyczące zanieczyszczenia fosforem; minimalne wymogi w odniesieniu do środków ochrony roślin muszą uwzględniać między innymi ogólne zasady integrowanej ochrony roślin wprowadzone dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE ⁽⁴⁾, wymóg posiadania pozwolenia dotyczącego stosowania produktów oraz wymóg dotyczący obowiązku przeszkolenia, wymóg dotyczący bezpiecznego przechowywania, wymóg kontroli sprzętu do stosowania produktów oraz zasad stosowania pestycydów w pobliżu wód i innych wrażliwych obszarów, ustanowiony przez prawodawstwo krajowe,

⁽¹⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 549).

⁽²⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej i uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 608).

⁽³⁾ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1).

⁽⁴⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania na rzecz zrównoważonego stosowania pestycydów (Dz.U. L 309 z 24.11.2009, s. 71).

- tabela ilustrująca zależność między zobowiązaniami rolno-środowiskowo-klimatycznymi oraz odpowiednimi, zwykłymi praktykami rolniczymi i odpowiednimi elementami poziomu odniesienia (elementy bazowe), tj. normami dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, podstawowymi wymogami w zakresie zarządzania, minimalnymi wymogami w odniesieniu do nawozów i pestycydów, innymi odpowiednimi krajowymi/regionalnymi wymogami oraz minimalnymi działaniami.
- wykaz lokalnych ras zwierząt gospodarskich zagrożonych wyginięciem oraz genetycznych zasobów roślinnych zagrożonych erozją genetyczną,
- opis metody oraz założeń i parametrów agronomicznych, w tym opis wymogów minimalnych określonych w art. 28 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, które są istotne dla każdego rodzaju zobowiązania wykorzystanego jako punkt odniesienia przy obliczeniach uzasadniających koszty dodatkowe, dochody utracone w wyniku podjętego zobowiązania, poziom kosztów transakcyjnych; w stosownych przypadkach metoda ta uwzględnia pomoc przydzieloną na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, w tym płatności z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, w celu uniknięcia podwójnego finansowania; w stosownych przypadkach metoda konwersji zastosowana przy innych jednostkach zgodnie z art. 9 niniejszego rozporządzenia.

10. *Rolnictwo ekologiczne (art. 29 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*

- Zidentyfikowanie i zdefiniowanie istotnych elementów bazowych, w tym istotne obowiązkowe normy ustanowione zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, odpowiednie kryteria i działania minimalne ustanowione zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) i (iii) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, odpowiednie minimalne wymogi dotyczące stosowania nawozów i środków ochrony roślin oraz inne odpowiednie obowiązkowe wymogi ustanowione na mocy prawa krajowego,
- opis metody oraz założeń i parametrów agronomicznych, w tym opis wymogów minimalnych określonych w art. 29 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, które są istotne dla każdego rodzaju zobowiązania wykorzystanego jako punkt odniesienia przy obliczeniach uzasadniających koszty dodatkowe, dochody utracone w wyniku podjętego zobowiązania, poziom kosztów transakcyjnych; w stosownych przypadkach metoda ta uwzględnia pomoc przydzieloną na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1307/2013, w tym płatności z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, w celu uniknięcia podwójnego finansowania; w stosownych przypadkach metoda konwersji zastosowana przy innych jednostkach zgodnie z art. 9 niniejszego rozporządzenia.

11. *Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną (art. 30 rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)*

- W odniesieniu do obszarów Natura 2000 — obszary wyznaczone do wdrożenia dyrektywy Rady 92/43/EWG i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE⁽¹⁾ oraz obowiązki rolników wynikające z odpowiednich krajowych lub regionalnych przepisów w zakresie zarządzania,
- w przypadku wyboru innych wyznaczonych obszarów ochrony środowiska, na których mają zastosowanie ograniczenia środowiskowe do objęcia wsparciem w ramach tego działania, — specyfikacja obszarów oraz wkład do wdrażania art. 10 dyrektywy 92/43/EWG,
- w odniesieniu do płatności związanych z ramową dyrektywą wodną: określenie zasadniczych zmian dotyczących rodzaju użytkowania gruntów oraz opis związków z programami działań przewidzianych w planach gospodarowania wodami w dorzeczu, o których mowa w art. 13 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽²⁾ („dyrektywy wodnej”),
- zidentyfikowanie i zdefiniowanie istotnych elementów bazowych; w odniesieniu do płatności dotyczących obszarów Natura 2000 musi to uwzględniać warunek dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, o której mowa w art. 94 i załączniku II do rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, oraz odpowiednie kryteria i działania minimalne określone w art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) i (iii) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013; w odniesieniu do płatności związanych z ramową dyrektywą wodną musi to uwzględniać obowiązkowe normy ustanowione zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 oraz odpowiednie kryteria i działania minimalne ustanowione zgodnie z art. 4 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) i (iii) rozporządzenia (UE) nr 1307/2013,

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L 20 z 26.1.2010, s. 7).

⁽²⁾ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

- wskazanie związku między wdrożeniem środka a priorytetowymi ramami działania (art. 8 ust. 4 dyrektywy 92/43/EWG),
  - określenie ograniczeń/niedogodności, na podstawie których płatności mogą zostać przyznane, oraz wskazanie obowiązkowych praktyk,
  - opis metody oraz założeń i parametrów agronomicznych, w tym opis wymogów minimalnych określonych w art. 30 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do dyrektywy 92/43/EWG i 2009/147/WE oraz w art. 30 ust. 4 tego rozporządzenia w odniesieniu do dyrektywy wodnej, wykorzystanych jako punkt odniesienia przy obliczeniach uzasadniających koszty dodatkowe, dochody utracone wynikające z niedogodności istniejących na przedmiotowych obszarach, związanych z wdrożeniem dyrektyw 92/43/EWG i 2009/147/WE oraz dyrektywy wodnej; w stosownych przypadkach metoda ta uwzględnia płatność z tytułu praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska, przyznaną zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1307/2013, w celu wykluczenia podwójnego finansowania.
12. *Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (art. 31 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
- Określenie progu powierzchni gruntów w gospodarstwie rolnym, na podstawie którego państwo członkowskie stosuje zasadę regresywności płatności,

Wyznaczenie obszarów z ograniczeniami naturalnymi i innymi szczególnymi ograniczeniami
  - opis lokalnych jednostek stosowanych w celu wyznaczenia obszarów,
  - opis zastosowania metody, w tym kryteria, o których mowa w art. 32 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, w odniesieniu do wyznaczenia trzech kategorii obszarów, o których mowa we wspomnianym artykule, w tym opis i wyniki zastosowania procedury zawężania wyboru do obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, innych niż obszary górskie.
13. *Dobrostan zwierząt (art. 33 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
- Określenie i zidentyfikowanie krajowych i unijnych wymogów odpowiadających obowiązkowym normom ustanowionym zgodnie z tytułem VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013,
  - opis metody oraz założeń i parametrów agrotechnicznych/zootechnicznych, w tym opis wymogów wyjściowych określonych w art. 33 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, które są istotne dla każdego rodzaju zobowiązania, wykorzystanych jako punkt odniesienia przy obliczeniach uzasadniających dodatkowe koszty i utracone dochody wynikające z podjętego zobowiązania.
14. *Usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów (art. 34 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
- Definicja i uzasadnienie wielkości gospodarstwa, powyżej której wsparcie jest uzależnione od przedłożenia planu urządzenia lasu lub równoważnego instrumentu,
  - definicja „równoważnego instrumentu”,
  - zidentyfikowanie odpowiednich obowiązkowych wymogów ustanowionych w krajowej ustawie dotyczącej leśnictwa lub w innym właściwym ustawodawstwie krajowym,
  - opis metody oraz założeń i parametrów agrotechnicznych/zootechnicznych, w tym opis wymogów wyjściowych określonych w art. 34 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, które są istotne dla każdego rodzaju zobowiązania, wykorzystanych jako punkt odniesienia przy obliczeniach uzasadniających dodatkowe koszty i utracone dochody wynikające z podjętego zobowiązania.
15. *Współpraca (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)*
- Specyfikacja cech projektów pilotażowych, klastrów, sieci, krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych.

16. Zarządzanie ryzykiem (art. 36, 37 i 38 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)

- Opis mechanizmów mających na celu zapewnienie niewystępowania nadmiernej rekompensaty.

Ubezpieczenie upraw, zwierząt i roślin

- Opis warunków, jakie muszą spełnić umowy ubezpieczeniowe, aby kwalifikować się do wsparcia, i które obejmują co najmniej:

- a) konkretne rodzaje ryzyka objęte ubezpieczeniem;
- b) konkretne straty gospodarcze objęte ochroną ubezpieczeniową;

- zasady stosowane w celu obliczenia procentu średniej produkcji zwierzęcej danego rolnika, która uległa zniszczeniu.

Fundusze wspólnego inwestowania dotyczące niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób zwierząt i roślin, inwazji szkodników i incydentów środowiskowych

- Zasady finansowania, tworzenia funduszy wspólnego inwestowania i zarządzania nimi, w tym w szczególności:

- a) wykaz niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób zwierząt lub roślin, inwazji szkodników lub incydentów środowiskowych, które mogą skutkować wypłaceniem rekompensaty na rzecz rolników, w tym, we właściwych przypadkach, ich zakres geograficzny;
- b) kryteria oceny, czy dane wydarzenie skutkuje wypłatą rekompensaty na rzecz rolników;
- c) metody obliczenia kosztów dodatkowych, które stanowią straty gospodarcze;
- d) obliczenie kosztów administracyjnych;
- e) metoda stosowana w celu obliczenia procentu średniej produkcji zwierzęcej danego rolnika, która uległa zniszczeniu;
- f) wszelkie ograniczenia kosztów kwalifikujących się do wkładu finansowego;

- jeżeli źródłem rekompensaty finansowej wypłacanej przez fundusz wspólnego inwestowania jest pożyczka komercyjna — minimalny i maksymalny czas trwania pożyczki komercyjnej.

Narzędzie stabilizacji dochodów

- Zasady finansowania, tworzenia funduszy wspólnego inwestowania i zarządzania nimi, zasady przyznawania rolnikom rekompensat, w tym w szczególności:

- a) obliczenie kosztów administracyjnych;
- b) zasady stosowane w celu obliczenia poziomu spadku dochodów;
- c) wszelkie ograniczenia kosztów kwalifikujących się do wkładu finansowego;

- jeżeli źródłem rekompensaty finansowej wypłacanej przez fundusz wspólnego inwestowania jest pożyczka komercyjna — minimalny i maksymalny czas trwania pożyczki komercyjnej.

17. Strategia rozwoju rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LEADER) (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, art. 43 i 44 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)

- Opis obowiązkowych elementów rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, z których składa się działanie LEADER: wsparcie przygotowawcze, wykonanie operacji w ramach tej strategii, przygotowanie i wdrożenie współpracy lokalnej grupy działania, koszty bieżące i koszty animowania, o których mowa w art. 35 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013,

- opis wykorzystania pakietu startowego LEADER, o którym mowa w art. 43 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, jako szczególnego rodzaju wsparcia przygotowawczego, jeżeli ma to zastosowanie,
- opis systemu ciągłego naboru wniosków w sprawie projektów współpracy LEADER, o którym mowa w art. 44 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
- procedura i harmonogram wyboru strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność,
- uzasadnienie wyboru obszarów geograficznych ze względu na wdrażanie strategii rozwoju lokalnego, na których liczba ludności wykracza poza limity ustanowione w art. 33 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013,
- koordynacja z innymi europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi (zwanymi dalej „funduszami ESI”) w odniesieniu do rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, w tym możliwe rozwiązania stosowane przy korzystaniu z opcji funduszu wiodącego, oraz wszelkie globalne komplementarności między funduszami ESI w finansowaniu wsparcia przygotowawczego,
- możliwość (lub jej brak) wypłaty zaliczek,
- określenie zadań instytucji zarządzającej, agencji płatniczej oraz lokalnej grupy działania w ramach programu LEADER, w szczególności jeśli chodzi o niedyskryminującą i przejrzystą procedurę oraz kryteria wyboru operacji, o których mowa w art. 34 ust. 3 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013,
- opis przewidzianych mechanizmów koordynacji i zapewnienie komplementarności z operacjami wspieranymi w ramach innych działań w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w szczególności w odniesieniu do:
  - inwestycji w działalność pozarolniczą oraz pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na podstawie art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013,
  - inwestycji na podstawie art. 20 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, oraz
  - współpracy na podstawie art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, w szczególności realizacji strategii rozwoju regionalnego za pomocą partnerstw publiczno-prywatnych.

9. **Plan ewaluacji zawierający następujące sekcje:**

Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

1. Cele i założenia

Oświadczenie dotyczące celów i założeń planu ewaluacji, sporządzone w celu zapewnienia podjęcia wystarczających i odpowiednich działań w ramach ewaluacji, w szczególności w celu przekazania informacji niezbędnych do sterowania programem, na potrzeby rocznych sprawozdań z realizacji przedłożonych w 2017 r. i 2019 r. oraz na potrzeby ewaluacji *ex post*, a także aby zapewnić dostępność danych na potrzeby ewaluacji programów rozwoju obszarów wiejskich.

2. Zarządzanie i koordynacja

Krótki opis warunków monitorowania i ewaluacji na potrzeby programu rozwoju obszarów wiejskich, ze wskazaniem najważniejszych zaangażowanych podmiotów oraz ich obowiązków. Wyjaśnienie, w jaki sposób działania w ramach ewaluacji są związane z wdrażaniem PROW pod względem treści i terminów.

3. Tematy i działania w ramach ewaluacji

Indykatorywny opis spodziewanych tematów i działań w ramach ewaluacji, w tym, ale nie wyłącznie, spełnienia wymogów określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 i w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013. Obejmuje on:

- a) działania niezbędne do oceny, jaki wkład każdy priorytet unijny w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, o którym mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, wnosi w osiągnięcie celów w zakresie rozwoju obszarów wiejskich określonych w art. 4 wspomnianego rozporządzenia, ocena wartości wskaźnika rezultatu i oddziaływania, analiza efektów netto, kwestie tematyczne, w tym podprogramy, zagadnienia przekrojowe, krajowa sieć obszarów wiejskich, wkład strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność;

- b) planowane wsparcie dla ewaluacji na poziomie lokalnych grup działania;
- c) elementy specyficzne dla programu, takie jak nakład pracy niezbędny do opracowania metody lub zajęcia się konkretnymi obszarami polityki.

4. Dane i informacje

Krótki opis systemu do rejestrowania, przechowywania i przekazywania informacji statystycznych na temat wdrażania programu rozwoju obszarów wiejskich i zarządzania tymi informacjami oraz dostarczania danych dotyczących monitorowania na potrzeby ewaluacji. Wskazanie źródeł danych, które zostaną wykorzystane, luk w danych, potencjalnych problemów o charakterze instytucjonalnym związanych z dostarczaniem danych, a także proponowanych rozwiązań. W niniejszej sekcji wykazuje się, że odpowiednie systemy zarządzania danymi zaczną funkcjonować we właściwym czasie.

5. Ramy czasowe

Główne cele pośrednie w okresie programowania oraz szacunkowe określenie ram czasowych niezbędnych do zapewnienia, by wyniki były dostępne w odpowiednim terminie.

6. Komunikacja

Opis sposobu rozpowszechniania wniosków z ewaluacji wśród odbiorców docelowych, wraz z opisem ustanowionych mechanizmów podejmowania działań następczych dotyczących wykorzystania wniosków z ewaluacji.

7. Zasoby

Opis niezbędnych i przewidywanych zasobów służących realizacji planu ewaluacji, wraz ze wskazaniem zdolności administracyjnych, danych, środków finansowych oraz potrzeb w zakresie IT. Opis przewidywanych działań w dziedzinie budowania potencjału mających na celu umożliwienie pełnej realizacji planu ewaluacji.

10. Plan finansowania, składający się z oddzielnych tabel o ustalonej strukturze, określających:

a) roczny wkład EFRROW

- (i) dla wszystkich rodzajów regionów, o których mowa w art. 59 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- (ii) dla kwot, o których mowa w art. 59 ust. 4 lit. f) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, oraz środków przeniesionych do EFRROW, o których mowa w art. 58 ust. 6 tego rozporządzenia;
- (iii) dla środków przeznaczonych na rezerwę wykonania zgodnie z art. 20 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;

b) pojedynczą stawkę wkładu EFRROW dla wszystkich działań w podziale na rodzaj regionu, o której mowa w art. 59 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;

c) podział na poszczególne działania lub rodzaj operacji wraz z określonym udziałem wkładu EFRROW:

- (i) całkowity wkład Unii, stawka wkładu EFRROW i orientacyjny podział całkowitego wkładu Unii w podziale na cele szczegółowe ⁽¹⁾;
- (ii) w odniesieniu do działań, o których mowa w art. 17 i art. 30 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 — całkowity wkład Unii zarezerwowany dla operacji, o których mowa w art. 59 ust. 6 tego rozporządzenia;
- (iii) w odniesieniu do pomocy technicznej — całkowity wkład Unii i stawka wkładu EFRROW zastosowana zgodnie z art. 51 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- (iv) w odniesieniu do wydatków związanych z zobowiązaniami prawnymi na rzecz beneficjentów poniesionymi w ramach działań określonych w rozporządzeniu (WE) nr 1698/2005, które nie mają odpowiednika w okresie programowania 2014–2020 – całkowity wkład Unii i stawka wkładu EFRROW.

⁽¹⁾ Orientacyjny podział całkowitego wkładu Unii na cele szczegółowe ma być stosowany w kontekście udziału programu rozwoju obszarów wiejskich w celach tematycznych i celach związanych ze zmianą klimatu, o których mowa w art. 15 ust. 1 lit. a) ppkt (iv) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w kontekście zawiesznień, o których mowa w art. 19 ust. 5 i art. 22 ust. 6 tego rozporządzenia oraz, jeśli jest to właściwe, w kontekście obliczenia kwot, które mają być zarezerwowane zgodnie z art. 59 ust. 6 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

W przypadku gdy działanie lub rodzaju operacji z określoną stawką wkładu EFRROW przyczynia się do instrumentów finansowych, o których mowa w art. 38 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, tabela przedstawia oddzielnie stawki wkładu na rzecz instrumentów finansowych i innych operacji oraz orientacyjną kwotę z EFRROW odpowiadającą planowanemu wkładowi na rzecz danego instrumentu finansowego.

W odniesieniu do działania, o którym mowa w art. 17 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, wkład EFRROW zarezerwowany na operacje wchodzące w zakres art. 59 ust. 6 tego rozporządzenia odpowiada wkładowi, jaki działanie to ma w realizację priorytetów określonych w art. 5 ust. 4 i 5 tego rozporządzenia.

- d) **W odniesieniu do każdego podprogramu – orientacyjny podział całkowitego wkładu Unii na działania**, z podziałem na poszczególne działania.

11. **Plan wskaźników**, składający się z oddzielnych tabel o ustalonej strukturze, określający:

- a) w podziale na cele szczegółowe – wartości docelowych wskaźników wraz z planowanymi produktami i zaplanowanymi całkowitymi wydatkami publicznymi działań wybranych w celu realizacji celu szczegółowego;
- b) w odniesieniu do rolnictwa i leśnictwa – szczegółowe wyliczenie wartości docelowych dla priorytetów określonych w art. 5 ust. 4 i art. 5 ust. 5 lit. d) i e) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013;
- c) jakościowo – dodatkowy wkład działań do innych celów szczegółowych.

12. **Dodatkowe finansowanie krajowe:**

W odniesieniu do działań i operacji wchodzących w zakres art. 42 Traktatu – tabela dotycząca dodatkowego finansowania krajowego w podziale na działania zgodnie z art. 82 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, ze wskazaniem zgodności z kryteriami określonymi w tym rozporządzeniu.

13. **Elementy niezbędne do oceny pomocy państwa:**

W odniesieniu do działań i operacji, które nie są objęte zakresem art. 42 Traktatu – zestawienie programów pomocy objętych art. 81 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, które mają być wykorzystane do realizacji programów, w tym nazwa programu pomocy, jak również wkład EFRROW, współfinansowanie krajowe oraz dodatkowe finansowanie krajowe. Zgodność z unijnymi przepisami dotyczącymi pomocy państwa musi być zapewniona przez cały okres trwania programu.

Tabeli zestawiającej powinno towarzyszyć zobowiązanie państwa członkowskiego do zgłaszania indywidualnie takich działań zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli jest to wymagane na mocy przepisów dotyczących pomocy państwa lub też na mocy szczególnych warunków zawartych w decyzji o zatwierdzeniu pomocy państwa.

14. **Informacje na temat komplementarności** zawierające następujące sekcje:

Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

1. Ocena i sposób osiągnięcia komplementarności i spójności z:

- innymi instrumentami Unii, w szczególności w ramach funduszy ESI i pierwszego filaru, w tym zazielenienia, oraz innymi instrumentami wspólnej polityki rolnej,
- jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się przedstawić program krajowy i zbiór programów regionalnych, o których mowa w art. 6 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 — informacje na temat komplementarności między nimi.

2. W stosownych przypadkach — informacje dotyczące komplementarności z innymi instrumentami finansowymi Unii, w tym LIFE ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Art. 8 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1293/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE) i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 614/2007 (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 185).

15. **Rozwiązania dotyczące wdrażania programu** zawierające następujące sekcje:

W odniesieniu do krajowych programów na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, stosuje się jedynie lit. a), b) i c) niniejszego punktu

- a) Desygnowanie przez państwo członkowskie wszystkich instytucji, o których mowa w art. 65 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, oraz krótki opis struktury zarządzania programem i jego kontroli, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lit. m) ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 oraz mechanizmy w ramach art. 74 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) przewidywany skład komitetu monitorującego;
- c) przepisy zapewniające upowszechnienie programu, w tym za pośrednictwem krajowej sieci obszarów wiejskich, z umieszczeniem odniesienia do strategii informacyjnej i reklamowej, o której mowa w art. 13;
- d) opis mechanizmów służących zapewnieniu spójności ze strategiami lokalnego rozwoju wdrażanymi w ramach programu LEADER, planowane działania w ramach współpracy, o której mowa w art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, działania dotyczące podstawowych usług i odnowy wsi na obszarach wiejskich, o których mowa w art. 20 tego rozporządzenia, i inne fundusze ESI;
- e) opis działań mających na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla beneficjentów, o których mowa w art. 27 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- f) opis wykorzystania pomocy technicznej, w tym działań w zakresie przygotowania, zarządzania, monitorowania, ewaluacji, informacji i kontroli programu i jego wdrażania, a także działań dotyczących poprzednich lub następnym okresów programowania, o których mowa w art. 59 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

16. **Działania podjęte w celu zaangażowania partnerów**

Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

Wykaz działań podjętych w celu zaangażowania partnerów, oraz streszczenie wyników tych konsultacji.

17. **Krajowa sieć obszarów wiejskich**

Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

Opis:

- a) procedury i harmonogramu tworzenia krajowej sieci obszarów wiejskich;
- b) planowanej organizacji krajowej sieci obszarów wiejskich, a mianowicie sposobu w jaki organizacje i struktury administracyjne, w tym partnerzy, zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich, o których mowa w art. 54 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, zostaną zaangażowane w tworzenie sieci kontaktów i w jaki sposób będzie to ułatwione;
- c) zwięzły opis głównych kategorii działań, które mają być prowadzone przez krajową sieć obszarów wiejskich, zgodnie z celami programu;
- d) dostępne środki na utworzenie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich.

18. Ocena ex ante w zakresie weryfikowalności, możliwości kontroli i ryzyka wystąpienia błędu

Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

- Oświadczenie instytucji zarządzającej i agencji płatniczej dotyczące weryfikowalności i możliwości kontroli środków finansowanych w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich,
- oświadczenie funkcjonalnie niezależnego podmiotu, o którym mowa w art. 62 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, potwierdzające stosowność i dokładność obliczeń standardowych kosztów, kosztów dodatkowych i utraconych dochodów.

19. Przepisy przejściowe

Nie dotyczy programów krajowych na rzecz wspólnych instrumentów wdrażanych przez EBI, o których mowa w art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013

- Opis poszczególnych działań pod kątem warunków przejściowych;
- orientacyjna tabela przeniesienia.

20. Podprogramy tematyczne**20.1. SWOT i identyfikacja potrzeb**

a) Analiza SWOT zawierająca następujące sekcje:

- (i) szeroko zakrojony ogólny opis tematyki podprogramu w oparciu o charakterystyczne dla programu wskaźniki kontekstu oraz informacje jakościowe;
- (ii) mocne strony wskazane w odniesieniu do tematyki podprogramu;
- (iii) słabe strony wskazane w odniesieniu do tematyki podprogramu;
- (iv) szanse w odniesieniu do tematyki podprogramu;
- (v) zagrożenia w odniesieniu do tematyki podprogramu;

b) ocena potrzeb, w oparciu o dane uzyskane w wyniku analizy SWOT, dla każdego priorytetu i celu szczegółowego oraz dla trzech celów przekrojowych (środowisko, łagodzenie zmian klimatu i przystosowanie się do nich, innowacyjność), do realizacji których przyczynia się podprogram tematyczny.

20.2. Opis strategii

a) Jeżeli nie wszystkie potrzeby określone w pkt 20 ust. 1 lit. b) można zaspokoić w ramach podprogramu tematycznego — uzasadnienie wybranych potrzeb oraz celów, priorytetów i celów szczegółowych w oparciu o dane uzyskane w wyniku analizy SWOT i oceny potrzeb;

b) połączenie i uzasadnienie działań na rzecz rozwoju obszarów wiejskich dla każdego z celów szczegółowych, do realizacji których przyczynia się podprogram tematyczny, w tym uzasadnienie przydziału środków finansowych na działania i adekwatność zasobów finansowych z wyznaczonymi celami, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (ii) i (iii) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013. połączenie działań w ramach logiki interwencji musi opierać się na danych uzyskanych z analizy SWOT oraz, jeśli to stosowne, na uzasadnieniu i ustawieniu priorytetów potrzeb, o których mowa w lit. a);

c) opis tego, w jaki sposób zostaną uwzględnione cele przekrojowe, w tym szczegółowe wymogi, o których mowa w art. 8 ust. 1 lit. c) ppkt (v) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

d) tabela podsumowująca logikę interwencji wskazująca priorytety oraz cele szczegółowe wybrane na potrzeby podprogramu, cele ujęte ilościowo oraz połączenie działań, które zostaną wykorzystane do ich osiągnięcia, w tym planowane wydatki. Tabela podsumowująca jest automatycznie generowana na podstawie informacji dostarczonych w pkt 5 lit. b) i pkt 11, przy użyciu właściwości SFC 2014.

20.3. **Plan wskaźników** składający się z oddzielnych tabel o ustalonej strukturze, określający:

- a) w podziale na cele szczegółowe — wartości docelowe wskaźników wraz z planowanymi produktami i zaplanowanymi całkowitymi wydatkami publicznymi działań wybranych w celu realizacji celu szczegółowego;
- b) w odniesieniu do rolnictwa i leśnictwa — szczegółowe wyliczenie wartości docelowych dla priorytetów określonych w art. 5 ust. 4 i art. 5 ust. 5 lit. d) i e) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013.

CZĘŚĆ 2

Prezentacja treści ram krajowych

1. Tytuł ram krajowych

2. Państwo członkowskie

- a) Obszar geograficzny objęty ramami;
- b) klasyfikacja regionów.

3. Ogólna prezentacja zależności między ramami krajowymi, umowami o partnerstwie a programami rozwoju obszarów wiejskich

4. Tabela podsumowująca, w podziale na region i rok, całkowity wkład EFRROW na rzecz państwa członkowskiego dla całego okresu programowania

5. Opis działania

1. Opis warunków ogólnych mających zastosowanie do więcej niż jednego działania, obejmujący, w stosownych przypadkach, definicję obszarów wiejskich, poziomy bazowe, wzajemną zgodność, zamierzone zastosowanie instrumentów finansowych, zamierzone zastosowanie zaliczek.
2. Opis w podziale na działania, w tym:
  - a) podstawa prawna;
  - b) ogólny opis działania, w tym ogólne zasady dotyczące logiki interwencji i wkład na rzecz celów szczegółowych i celów przekrojowych;
  - c) zakres, poziom wsparcia, kwalifikowalni beneficjenci oraz, w odpowiednich przypadkach, metoda obliczania stawki wsparcia w podziale na poddziałania lub rodzaj operacji tam, gdzie jest to konieczne; dla każdego rodzaju operacji — specyfikacja kosztów kwalifikowalnych, warunki kwalifikowalności, stosowane kwoty i stawki wsparcia oraz zasady dotyczące ustalania kryteriów wyboru;
  - d) ogólne zasady dotyczące weryfikowalności i możliwości kontroli działań, a także, w stosownych przypadkach, metody obliczania kwoty wsparcia;
  - e) w stosownych przypadkach, opis specyficzny dla każdego działania, o którym mowa w pkt 8 ust. 2 części 1.

6. W stosownych przypadkach, dodatkowe finansowanie krajowe:

W odniesieniu do działań i operacji wchodzących w zakres art. 42 Traktatu – tabela dotycząca dodatkowego finansowania krajowego w podziale na działania zgodnie z art. 82 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, ze wskazaniem zgodności z kryteriami określonymi w tym rozporządzeniu.

7. W stosownych przypadkach, elementy niezbędne do oceny pomocy państwa:

W odniesieniu do działań i operacji, które nie są objęte zakresem art. 42 Traktatu – zestawienie programów pomocy objętych art. 81 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, które mają być wykorzystane do realizacji programów, w tym nazwa i odniesienia programu pomocy, jak również wkład EFRROW, współfinansowanie krajowe oraz dodatkowe finansowanie krajowe. Zgodność z unijnymi przepisami dotyczącymi pomocy państwa musi być zapewniona przez cały okres trwania odnośnych programów.

Tabeli zestawiającej powinno towarzyszyć zobowiązanie państwa członkowskiego do zgłaszania indywidualnie takich działań zgodnie z art. 108 ust. 3 Traktatu, jeżeli jest to wymagane na mocy przepisów dotyczących pomocy państwa lub też na mocy szczególnych warunków zawartych w decyzji o zatwierdzeniu pomocy państwa.

Oświadczenie, czy działanie/operacja jest objęte pomocą państwa w ramach krajowych lub w ramach odnośnych programów rozwoju obszarów wiejskich.

CZĘŚĆ 3

Prezentacja treści programu krajowej sieci obszarów wiejskich

1. **Nazwa konkretnego programu krajowej sieci obszarów wiejskich**
2. **Państwo członkowskie lub region administracyjny**
  - a) Obszar geograficzny objęty programem;
  - b) klasyfikacja regionu.
3. **Ewaluacja *ex ante***
  - a) Opis procesu, ze wskazaniem harmonogramu głównych wydarzeń i sprawozdań śródkresowych dotyczących kluczowych etapów realizacji programu krajowej sieci obszarów wiejskich;
  - b) tabela o ustalonej strukturze zawierająca zalecenia wynikające z ewaluacji *ex ante* oraz wskazanie, jak zostały one zrealizowane;
  - c) pełne sprawozdanie z ewaluacji *ex ante* załącza się do programu krajowej sieci obszarów wiejskich.
4. **Plan ewaluacji zawierający następujące sekcje:**
  1. Cele i założenia

Oświadczenie dotyczące celów i założeń planu ewaluacji, sporządzone w celu zapewnienia podjęcia wystarczających i odpowiednich działań w ramach ewaluacji, w szczególności w celu przekazania informacji niezbędnych do sterowania programem, na potrzeby rocznych sprawozdań z realizacji w 2017 r. i 2019 r. oraz na potrzeby ewaluacji *ex post*, a także aby zapewnić dostępność danych na potrzeby ewaluacji programów krajowej sieci obszarów wiejskich.
  2. Zarządzanie i koordynacja

Krótki opis warunków monitorowania i ewaluacji na potrzeby programu krajowej sieci obszarów wiejskich, ze wskazaniem najważniejszych zaangażowanych podmiotów oraz ich obowiązków. Wyjaśnienie, w jaki sposób ewaluacje są związane z wdrażaniem programu krajowej sieci obszarów wiejskich pod względem treści i terminów.
  3. Tematy i działania w ramach ewaluacji

Indykatywny opis tematów w ramach ewaluacji związanych z programem krajowej sieci obszarów wiejskich, w tym, ale nie wyłącznie, spełnienia wymogów określonych w rozporządzeniu (UE) nr 1303/2013 i w rozporządzeniu (UE) nr 1305/2013. Obejmuje to działania niezbędne do ewaluacji wkładu programu w realizację celów programu krajowej sieci obszarów wiejskich, ocenę wartości wskaźnika wyników, analizę skutków netto. Elementy specyficzne dla programu, takie jak nakład pracy niezbędny do opracowania metod lub zajęcia się konkretnymi obszarami polityki.
  4. Dane i informacje

Krótki opis systemu do rejestrowania, przechowywania i zgłaszania informacji statystycznych na temat wdrażania programu krajowej sieci obszarów wiejskich oraz dostarczania danych dotyczących monitorowania na potrzeby ewaluacji. Wskazanie źródeł danych, które zostaną wykorzystane, luk w danych, potencjalnych problemów o charakterze instytucjonalnym związanych z dostarczaniem danych, a także proponowanych rozwiązań. W niniejszej sekcji wykazuje się, że odpowiednie systemy zarządzania danymi zaczną funkcjonować we właściwym czasie.

5. Ramy czasowe

Główne cele pośrednie w okresie programowania oraz szacunkowe określenie ram czasowych niezbędnych do zapewnienia, by wyniki były dostępne w odpowiednim terminie.

6. Komunikacja

Opis sposobu rozpowszechniania wniosków z ewaluacji wśród odbiorców docelowych, wraz z opisem ustanowionych mechanizmów podejmowania działań następczych dotyczących wykorzystania wniosków z ewaluacji.

7. Zasoby

Opis niezbędnych i przewidywanych zasobów służących realizacji planu ewaluacji, wraz ze wskazaniem zdolności administracyjnych, danych, środków finansowych oraz potrzeb w zakresie IT. Opis przewidywanych działań w dziedzinie budowania potencjału mających na celu umożliwienie pełnej realizacji planu ewaluacji.

5. **Plan finansowania** określający:

- a) roczny wkład EFRROW;
- b) całkowity wkład Unii i stawkę wkładu EFRROW.

6. **Rozwiązania dotyczące wdrażania programu**, zawierające następujące elementy:

- a) desygnowanie przez państwo członkowskie wszystkich instytucji, o których mowa w art. 65 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, oraz krótki opis struktury zarządzania programem i jego kontroli, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lit. m) ppkt (i) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 oraz mechanizmy w ramach art. 74 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) przewidywany skład komitetu monitorującego;
- c) opis systemów monitorowania i oceny.

7. **Krajowa sieć obszarów wiejskich**

Opis:

- a) procedura i harmonogram utworzenia krajowej sieci obszarów wiejskich;
- b) planowane utworzenie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich, a mianowicie sposób w jaki organizacje i struktury administracyjne, w tym partnerstwo, zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich, o których mowa w art. 54 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, zostaną zaangażowane w tworzenie sieci kontaktów i w jaki sposób będzie to ułatwione.

Jeżeli państwo członkowskie podjęło decyzję o wspieraniu krajowej sieci obszarów wiejskich z konkretnego programu krajowej sieci obszarów wiejskich oraz programów regionalnych, informacje na temat komplementarności między nimi;

- c) zwięzły opis głównych kategorii działań, które mają być prowadzone przez krajową sieć obszarów wiejskich, zgodnie z celami programu;
- d) dostępne środki na utworzenie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich.

CZĘŚĆ 4

Orientacyjny wykaz priorytetów/celów szczegółowych i działań o szczególnym znaczeniu dla uwarunkowań *ex ante* (związanych z rozwojem obszarów wiejskich i ogólnych), o których mowa w części 1 pkt 6 lit. b) ppkt (ii)**1. SZCZEGÓLNE UWARUNKOWANIA EX ANTE DLA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH**

Priorytety unijne w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich/celu tematycznego wspólnych ram strategicznych	Uwarunkowania <i>ex ante</i>	Kryteria, które należy spełnić	Zastosowanie do celów szczegółowych, działań
<p>Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p> <p>Rozwój obszarów wiejskich priorytet 3: wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie</p> <p>Cel tematyczny 5: wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</p>	<p>Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p> <p>3.1. Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania kłeskami żywiołowymi, uwzględniających dostosowanie do zmiany klimatu</p>	<p>Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p> <ul style="list-style-type: none"> — gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy: <ul style="list-style-type: none"> — opis procesu, metodologii, metod i danych niewrażliwych wykorzystywanych w ocenach ryzyka oraz opartych na ocenie ryzyka kryteriów określania inwestycji priorytetowych, — opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka, — uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmiany klimatu. 	<p>Cel szczegółowy: 3B</p> <p>Działania w ramach art. 18, 24 i 36–39 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)</p>
<p>Rozwój obszarów wiejskich priorytet 4: odtwarzanie, ochrona i wzmocnienie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem</p> <p>Cel tematyczny 5: wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem</p> <p>Cel tematyczny 6: zachowanie i ochrona i środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami</p>	<p>4.1. Normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska: na poziomie krajowym ustalone są normy dotyczące dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska gruntów, o których to normach mowa w tytule VI rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1306/2013</p>	<ul style="list-style-type: none"> — normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska są określone w prawie krajowym i wyszczególnione w programach 	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 4A, 4B, 4C</p> <p>Działania w ramach art. 28, 29 i 30 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)</p>
	<p>4.2. Wymogi minimalne w odniesieniu do nawozów i środków ochrony roślin: na poziomie krajowym określone są wymogi minimalne w odniesieniu do nawozów i środków ochrony roślin, o których to wymogach mowa w tytule III rozdział I art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>	<ul style="list-style-type: none"> — w programach określone są minimalne wymogi w odniesieniu do nawozów i środków ochrony roślin, o których to wymogach mowa w tytule III rozdział I rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 4A, 4B, 4C</p> <p>Działania w ramach art. 28 i 29 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>
	<p>4.3. Inne odpowiednie normy krajowe: na potrzeby tytułu III rozdział I art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 określone są odpowiednie obowiązkowe normy krajowe</p>	<ul style="list-style-type: none"> — w programach wyszczególnione są odpowiednie obowiązkowe normy krajowe 	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 4A, 4B, 4C</p> <p>Działania w ramach art. 28 i 29 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>

<p>Priorytety unijne w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich/celu tematycznego wspólnych ram strategicznych</p> <p>Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>	<p>Uwarunkowania <i>ex ante</i></p> <p>Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>	<p>Kryteria, które należy spełnić</p> <p>Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>	<p>Zastosowanie do celów szczegółowych, działań</p>
<p>Rozwój obszarów wiejskich priorytet 5: promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu gospodarke</p> <p>Cel tematyczny 4: wspieranie przechodzenia na niskoemisyjną gospodarke we wszystkich sektorach</p> <p>Cel tematyczny 6: zachowanie i ochrona środowiska naturalnego i wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami</p>	<p>5.1. Efektywność energetyczna: Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.</p>	<p>— Działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> — działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE ⁽¹⁾, — działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE, — działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE ⁽²⁾, — działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE ⁽³⁾ w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualne liczniki w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii. 	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 5B</p> <p>Działania w ramach art. 17, 19, 20 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>
	<p>5.2. Gospodarka wodna: istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.</p>	<p>W sektorach wspieranych przez EFRROW dane państwo członkowskie zapewnia odpowiedni udział różnych zastosowań wody w odzyskiwaniu kosztów usług związanych z wodą w podziale na sektory zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze ramowej dyrektywy wodnej z uwzględnieniem, w stosownych przypadkach, społecznych, środowiskowych i gospodarczych skutków odzyskiwania oraz geograficznych i klimatycznych uwarunkowań regionu lub regionów, których to dotyczy.</p>	<p>Cel szczegółowy 5A</p> <p>Działania w ramach art. 17 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (Dz.U. L 153 z 18.6.2010, s. 13).

⁽²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylecia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE (Dz.U. L 315 z 14.11.2012, s. 1).

⁽³⁾ Dyrektywa 2006/32/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/76/EWG (Dz.U. L 114 z 27.4.2006, s. 64).

Priorytety unijne w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich/celu tematycznego wspólnych ram strategicznych	Uwarunkowania <i>ex ante</i>	Kryteria, które należy spełnić	Zastosowanie do celów szczegółowych, działań
Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Zgodnie z załącznikiem V do rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	
	5.3. Energia ze źródeł odnawialnych: Przeprowadzono działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii ⁽¹⁾ .	<ul style="list-style-type: none"> — Przejrzyste systemy wsparcia, priorytet w zakresie dostępu do sieci lub gwarantowanego dostępu i priorytet w zakresie dysponowania oraz standardowe zasady dotyczące ponoszenia kosztów technicznych dostosowań, które udostępniono, oraz dzielenia się tymi kosztami, zgodnie z art. 14 ust. 1 i art. 16 ust. 2 i 3 dyrektywy 2009/28/WE, — Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE. 	Cel szczegółowy 5C Działania w ramach art. 17, 19, 20 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013
Rozwój obszarów wiejskich priorytet 6: wspieranie integracji społecznej, zmniejszenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich Cel tematyczny 2: zwiększenie dostępności, wykorzystania i jakości technologii informacyjno-komunikacyjnych (cel dotyczący szerokopasmowego internetu)	6.1. Infrastruktura sieci nowej generacji: istnienie krajowych lub regionalnych planów dostępu do sieci nowej generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.	<ul style="list-style-type: none"> — Gotowy jest krajowy lub regionalny plan sieci nowej generacji, który zawiera: <ul style="list-style-type: none"> — plan inwestycji w infrastrukturę oparty na analizie ekonomicznej uwzględniającej istniejącą infrastrukturę i plany inwestycyjne sektora prywatnego i publicznego, — modele zrównoważonych inwestycji, które zwiększają konkurencję i zapewniają dostęp do otwartych, przystępnych cenowo, dobrej jakości infrastruktur i usług uwzględniających przyszłe potrzeby, — środki na stymulowanie inwestycji prywatnych. 	Cel szczegółowy 6C Działania w ramach art. 20 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013

2. OGÓLNE UWARUNKOWANIA EX ANTE

Uwarunkowania <i>ex ante</i>	Kryteria, które należy spełnić	Mające zastosowanie do celów szczegółowych, działań
1. Przeciwdziałanie dyskryminacji Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji w odniesieniu do funduszy ESI.	Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za wspieranie równego traktowania wszystkich osób podczas przygotowywania i wdrażania programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równości w zakresie działań związanych z funduszami ESI. — Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie funduszami ESI oraz kontrola nad tymi funduszami w zakresie unijnych przepisów i polityki dotyczących niedyskryminacji.	Cel szczegółowy 6B Działania w ramach art. 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, LEADER

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE (Dz.U. L 140 z 5.6.2009, s. 16).

Uwarunkowania <i>ex ante</i>	Kryteria, które należy spełnić	Mające zastosowanie do celów szczegółowych, działań
Zgodnie z częścią II załącznika XI do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Zgodnie z częścią II załącznika XI do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	
<p>2. Równouprawnienie płci</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci w odniesieniu do funduszy ESI.</p>	<p>Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za równouprawnienie płci podczas przygotowywania i realizacji programów, w tym zapewnienie doradztwa dotyczącego równouprawnienia płci w zakresie działań związanych z funduszami ESI.</p> <p>— Rozwiązania w zakresie szkolenia pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie funduszami ESI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny unijnych przepisów i polityki dotyczących równouprawnienia płci i uwzględniania aspektu płci.</p>	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 6A, 6B</p> <p>Działania w ramach art. 14, 15, 19, 20 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, LEADER</p>
<p>3. Niepełnosprawność</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych umożliwiających wdrożenie i stosowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób z niepełnosprawnościami w odniesieniu do funduszy ESI zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE ⁽¹⁾.</p>	<p>Rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich dotyczące konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za ochronę praw osób z niepełnosprawnościami lub organizacji przedstawicielskich osób z niepełnosprawnościami i innych właściwych zainteresowanych stron podczas przygotowywania i wdrażania programów,</p> <p>Rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników instytucji zaangażowanych w zarządzanie funduszami ESI oraz kontrolę nad tymi funduszami z dziedziny obowiązujących unijnych przepisów i polityki dotyczących niepełnosprawności, w tym dostępności i praktycznego stosowania Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami, zgodnie z przepisami unijnymi i prawem krajowym.</p> <p>— Rozwiązania dotyczące monitorowania wdrażania przepisów art. 9 Konwencji o prawach osób z niepełnosprawnościami w związku z funduszami ESI przy przygotowaniu i wdrażaniu programów.</p>	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 6A, 6B</p> <p>Działania w ramach art. 19, 20 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, LEADER</p>
<p>4. Udzielanie zamówień publicznych</p> <p>Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w odniesieniu do funduszy ESI.</p>	<p>Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy.</p> <p>Rozwiązania zapewniające przejrzystość postępowań o udzielenie zamówienia.</p> <p>Rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy ESI.</p> <p>— Rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych.</p>	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 2A, 5A, 5B, 5C, 6B</p> <p>Działania w ramach art. 14, 15, 17, 19, 20, art. 21 lit. e) i art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, LEADER</p>
<p>5. Pomoc państwa</p> <p>Istnienie rozwiązań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w odniesieniu do funduszy ESI.</p>	<p>Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa.</p> <p>Rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy ESI.</p> <p>— Rozwiązania zapewniające zdolności administracyjne niezbędne do wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa.</p>	<p>Wszystkie cele szczegółowe i działania, pod warunkiem że operacje w ich ramach wykraczają poza zakres art. 42 Traktatu</p>

⁽¹⁾ Decyzja Rady z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (Dz.U. L 23 z 27.1.2010, s. 35).

Uwarunkowania <i>ex ante</i>	Kryteria, które należy spełnić	Mające zastosowanie do celów szczegółowych, działań
Zgodnie z częścią II załącznika XI do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Zgodnie z częścią II załącznika XI do rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	
<p>6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)</p> <p>Istnienie rozwiązań zapewniających skuteczne stosowanie unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (OOŚ) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA).</p>	<p>Rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE ⁽¹⁾ (OOŚ) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE ⁽²⁾ (SEA).</p> <p>Rozwiązania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw dotyczących OOŚ i SEA.</p> <p>— Rozwiązania mające na celu zapewnienie odpowiednich zdolności administracyjnych.</p>	<p>Cel(-e) szczegółowy(-e): 2A, 3A, 4A, 4B, 4C, 5A, 5B, 5C, 5D, 5E, 6A, 6C</p> <p>Działania w ramach art. 17, 19, 20, 21 i 28–35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013</p>
<p>7. Systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu</p> <p>Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów.</p> <p>Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądanych rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania.</p>	<p>Gotowe są rozwiązania w zakresie terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, które obejmują następujące elementy:</p> <p>identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zapewnienie walidacji statystycznej,</p> <p>uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych,</p> <p>skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący:</p> <p>wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowanych przez dany program,</p> <p>ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników,</p> <p>skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący: spójność każdego wskaźnika z następującymi wymogami: odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych,</p> <p>— gotowe są procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników.</p>	<p>Ma zastosowanie, ale został już spełniony, wspólny system monitorowania i oceny</p>

CZĘŚĆ 5

Kody działań i poddziałań

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Kod działania na podstawie niniejszego rozporządzenia	Poddziałanie do celów programowania	Kod poddziałania na podstawie niniejszego rozporządzenia	
art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Transfer wiedzy i działalność informacyjna	1	<p>Wsparcie kształcenia zawodowego i nabywania umiejętności</p> <p>Wsparcie na demonstracje i działania informacyjne</p>	<p>1.1</p> <p>1.2</p>

⁽¹⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U. L 26 z 28.1.2012, s. 1).

⁽²⁾ Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30).

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Kod działania na podstawie niniejszego rozporządzenia	Poddziałanie do celów programowania	Kod poddziałania na podstawie niniejszego rozporządzenia
		Wsparcie na krótkoterminową wymianę zarządzających gospodarstwami rolnymi i lasami oraz wizyty w gospodarstwach i lasach	1.3
art. 15 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i zastępstw	Wsparcie dla korzystających z usług doradczych	2.1
		Wsparcie na tworzenie usług z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym, pomocy i usług doradczych, jak również usług doradczych w zakresie leśnictwa	2.2
		wsparcia na szkolenia doradców	2.3
art. 16 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych	Wsparcie na koszty przystępowania do systemów jakości	3.1
		Wsparcie na działania informacyjne i promocyjne realizowane przez grupy producentów na rynku wewnętrznym	3.2
art. 17 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Inwestycje w środki trwałe	Wsparcie na inwestycje w gospodarstwach rolnych	4.1
		Wsparcie na inwestycje w zakresie przetwórstwa i wprowadzania do obrotu lub rozwoju produktów rolnych	4.2
		Wsparcie na inwestycje w infrastrukturę związane z rozwojem, modernizacją i dostosowywaniem sektora leśnego	4.3
		Wsparcie na inwestycje nieprodukcyjne związane z realizacją celów rolno-środowiskowo-klimatycznych	4.4
art. 18 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof oraz wprowadzanie odpowiednich środków zapobiegawczych	Inwestycje w działania zapobiegawcze, których celem jest ograniczanie skutków prawdopodobnych klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof	5.1
		Inwestycje w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof	5.2
art. 19 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej	Wsparcie dla młodych rolników na rozpoczęcie działalności	6.1
		Wsparcie na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich	6.2
		Wsparcie na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw	6.3

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013		Kod działania na podstawie niniejszego rozporządzenia	Poddziałanie do celów programowania	Kod poddziałania na podstawie niniejszego rozporządzenia
			Wsparcie na inwestycje w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej	6.4
			Płatności dla rolników kwalifikujących się do systemu drobnych producentów rolnych, którzy definitywnie przekazali swoje gospodarstwo innemu rolnikowi	6.5
art. 20 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Podstawowe usługi i odnowa wsi na obszarach wiejskich	7	Wsparcie na sporządzanie i aktualizowanie planów rozwoju gmin i wsi na obszarach wiejskich i ich podstawowych usług oraz planów ochrony obszarów Natura 2000 i innych obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej i planów zarządzania nimi	7.1
			Wsparcie na inwestycje związane z tworzeniem, ulepszeniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii	7.2
			Wsparcie na infrastrukturę szerokopasmową, w tym w jej tworzenie, ulepszenie i rozbudowę, pasywną infrastrukturę szerokopasmową oraz zapewnianie dostępu do łączności szerokopasmowej i rozwiązań z zakresu publicznej e-administracji	7.3
			Wsparcie na inwestycje w tworzenie, ulepszenie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury, i powiązanej infrastruktury	7.4
			Wsparcie na inwestycje w infrastrukturę rekreacyjną, informację turystyczną i infrastrukturę turystyczną o małej skali służącą publicznemu korzystaniu z tych usług	7.5
			Wsparcie na badania i inwestycje związane z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej	7.6
			Wsparcie na inwestycje ukierunkowane na przeniesienie działalności i przebudowę budynków lub innych instalacji położonych w osadach wiejskich lub w ich pobliżu, mające na celu poprawę jakości życia lub poprawę wyników osady w zakresie oddziaływania na środowisko	7.7
			Pozostałe	7.8
			art. 21 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów
Wsparcie na ustanowienie i utrzymanie systemów rolno-leśnych	8.2			
Wsparcie na zapobieganie zniszczeniom lasów wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof	8.3			

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Kod działania na podstawie niniejszego rozporządzenia	Poddziałanie do celów programowania	Kod poddziałania na podstawie niniejszego rozporządzenia	
			Wsparcie na odtwarzanie lasów zniszczonych wskutek pożarów lasów, klęsk żywiołowych i katastrof	8.4
			Wsparcie na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska	8.5
			Wsparcie na inwestycje w nowe technologie w dziedzinie leśnictwa oraz w pozyskiwanie, przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów leśnych	8.6
art. 27 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Tworzenie grup i organizacji producentów	9	Tworzenie grup producentów i organizacji producentów w sektorze rolnym i leśnym	9
art. 28 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne	10	Płatności w ramach zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych	10.1
			Wsparcie na rzecz ochrony i zrównoważonego wykorzystania i rozwoju zasobów genetycznych w rolnictwie	10.2
art. 29 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Rolnictwo ekologiczne	11	Płatności na rzecz przejścia na praktyki i metody rolnictwa ekologicznego	11.1
			Płatności na rzecz utrzymania praktyk i metod rolnictwa ekologicznego	11.2
art. 30 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Płatności dla obszarów Natura 2000 i płatności związane z ramową dyrektywą wodną	12	Płatności kompensacyjne dla obszarów rolnych Natura 2000	12.1
			Płatności kompensacyjne dla obszarów leśnych Natura 2000	12.2
			Płatności kompensacyjne dla obszarów rolnych włączonych do planów gospodarowania wodami w dorzeczach	12.3
art. 31 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami	13	Płatności kompensacyjne dla obszarów górskich	13.1
			Płatności kompensacyjne dla obszarów charakteryzujących się znaczącymi ograniczeniami naturalnymi	13.2
			Płatności kompensacyjne dla obszarów charakteryzujących się szczególnymi ograniczeniami	13.3
art. 33 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Dobrostan zwierząt	14	Płatności z tytułu dobrostanu zwierząt	14
art. 34 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Usługi leśno-środowiskowe i klimatyczne oraz ochrona lasów	15	Płatności na rzecz zobowiązań leśno-środowiskowych i klimatycznych	15.1
			Wsparcie na ochronę i promowanie genetycznych zasobów leśnych	15.2

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Kod działania na podstawie niniejszego rozporządzenia	Poddziałanie do celów programowania	Kod poddziałania na podstawie niniejszego rozporządzenia	
art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Współpraca	16	Wsparcie na ustanawianie i funkcjonowanie grup operacyjnych EPI na rzecz wydajnego i zrównoważonego rolnictwa	16.1
			Wsparcie na projekty pilotażowe oraz rozwój nowych produktów, praktyk, procesów i technologii	16.2
			Współpraca między małymi podmiotami przy organizowaniu wspólnych procesów pracy i wspólnym korzystaniu z pomieszczeń i zasobów oraz rozwoju lub marketingu usług turystycznych związanych z turystyką wiejską	16.3
			Wsparcie na horyzontalną i wertykalną współpracę między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz tworzenia i rozwoju krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych oraz wsparcie działań promocyjnych w kontekście lokalnym, związanych z rozwojem krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych	16.4
			Wsparcie dla wspólnych działań podejmowanych w celu przeciwdziałania zmianie klimatu lub przystosowania się do niej, a także w odniesieniu do wspólnego podejścia do projektów środowiskowych i ciągłych praktyk w zakresie ochrony środowiska	16.5
			Wsparcie na horyzontalną i wertykalną współpracę między podmiotami łańcucha dostaw na rzecz zrównoważonego dostarczania biomasy do stosowania w produkcji żywności i energii oraz w procesach przemysłowych	16.6
			Wsparcie na strategię niebędące strategiami lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność	16.7
			Wsparcie na opracowanie planu urządzenia lasu lub równorzędnych instrumentów	16.8
			Wsparcie na zróżnicowanie działalności rolniczej na działania dotyczące opieki zdrowotnej, integracji społecznej, rolnictwa wspieranego przez społeczność lokalną oraz edukacji w dziedzinie środowiska i żywności	16.9
			Pozostałe	16.10
art. 36 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Zarządzanie ryzykiem	17	Ubezpieczenie upraw, zwierząt i roślin	17.1
			Fundusze wspólnego inwestowania dotyczące niekorzystnych zjawisk klimatycznych, chorób zwierząt i roślin, inwazji szkodników i incydentów środowiskowych	17.2
			Narzędzie stabilizacji dochodów	17.3
art. 40 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Finansowanie uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich dla Chorwacji	18	Finansowanie uzupełniających krajowych płatności bezpośrednich dla Chorwacji	18

Działanie na podstawie rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013		Kod działania na podstawie niniejszego rozporządzenia	Poddziałanie do celów programowania	Kod poddziałania na podstawie niniejszego rozporządzenia
art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013	Wsparcie na rozwój lokalny kierowany przez społeczność w ramach LEADER	19	Wsparcie przygotowawcze	19.1
			Wsparcie na realizację operacji w ramach strategii lokalnego rozwoju kierowanego przez społeczność	19.2
			Przygotowanie i realizacja działań w zakresie współpracy z lokalną grupą działania	19.3
			Wsparcie na koszty bieżące i aktywizację	19.4
art. 51–54 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013	Pomoc techniczna	20	Wsparcie na pomoc techniczną (inną niż krajowa sieć obszarów wiejskich)	20.1
			Wsparcie na utworzenie i funkcjonowanie krajowej sieci obszarów wiejskich.	20.2

CZĘŚĆ 6

Kody priorytetów Unii w zakresie rozwoju obszarów wiejskich i celów szczegółowych

Priorytet	Artykuł rozporządzenia (UE) nr 1305/2013/kod celu szczegółowego	Cel szczegółowy
Priorytet 1: Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich	art. 5 ust. 1 lit. a) = cel szczegółowy 1A	Wspieranie innowacyjności, współpracy i rozwoju wiedzy na obszarach wiejskich
	art. 5 ust. 1 lit. b) = cel szczegółowy 1B	Wzmacnianie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszonych zarządzania środowiskiem i lepszych wyników
	art. 5 ust. 1 lit. c) = cel szczegółowy 1C	Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz szkolenia zawodowego w sektorach rolnictwa i leśnictwa
Priorytet 2: Zwiększanie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonej gospodarki leśnej	art. 5 ust. 2 lit. a) = cel szczegółowy 2A	Poprawa wyników gospodarczych wszystkich gospodarstw oraz ułatwianie restrukturyzacji i modernizacji gospodarstw, szczególnie z myślą o zwiększeniu uczestnictwa w rynku i zorientowania na rynek, a także zróżnicowania produkcji rolnej
	art. 5 ust. 2 lit. b) = cel szczegółowy 2B	Ułatwianie wejścia rolników posiadających odpowiednie umiejętności do sektora rolnictwa, a w szczególności wymiany pokoleń
Priorytet 3: Wspieranie organizacji łańcucha dostaw żywności, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt i zarządzania ryzykiem w rolnictwie	art. 5 ust. 3 lit. a) = cel szczegółowy 3A	Poprawa konkurencyjności producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy i organizacje producentów oraz organizacje międzybranżowe
	art. 5 ust. 3 lit. b) = cel szczegółowy 3B	Wspieranie zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem w gospodarstwach

Priorytet 4: Odtwarzanie, ochrona i wzmacnianie ekosystemów powiązanych z rolnictwem i leśnictwem	art. 5 ust. 4 lit. a) = cel szczegółowy 4A	Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000, i obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej, a także stanu europejskich krajobrazów
	art. 5 ust. 4 lit. b) = cel szczegółowy 4B	Poprawa gospodarki wodnej, w tym nawożenia i stosowania pestycydów
	art. 5 ust. 4 lit. c) = cel szczegółowy 4C	Zapobieganie erozji gleby i poprawa gospodarowania glebą
Priorytet 5: Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym	art. 5 ust. 5 lit. a) = cel szczegółowy 5A	Poprawa efektywności korzystania z zasobów wodnych w rolnictwie
	art. 5 ust. 5 lit. b) = cel szczegółowy 5B	Poprawa efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym
	art. 5 ust. 5 lit. c) = cel szczegółowy 5C	Ułatwianie dostaw i wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców niespożywczych, dla celów biogospodarki
	art. 5 ust. 5 lit. d) = cel szczegółowy 5D	Redukcja emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa
	art. 5 ust. 5 lit. e) = cel szczegółowy 5E	Promowanie ochrony węgla oraz pochłaniania dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie
Priorytet 6: Wspieranie włączenia społecznego, ograniczenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich	art. 5 ust. 6 lit. a) = cel szczegółowy 6A	Ułatwianie różnicowania działalności, zakładania i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także tworzenia miejsc pracy
	art. 5 ust. 6 lit. b) = cel szczegółowy 6B	Wspieranie lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich
	art. 5 ust. 6 lit. c) = cel szczegółowy 6C	Zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) na obszarach wiejskich oraz podnoszenie poziomu korzystania z nich i poprawianie ich jakości

ZAŁĄCZNIK II

Przelicznik zwierząt na duże jednostki przeliczeniowe inwentarza (LU) (o którym mowa w art. 9 ust. 2)

Byki, krowy i inne bydło powyżej dwóch lat, koniowate powyżej sześciu miesięcy	1,0 LU
Bydło powyżej sześciu miesięcy i poniżej dwóch lat	0,6 LU
Bydło poniżej sześciu miesięcy	0,4 LU
Owce i kozy	0,15 LU
Maciory hodowlane > 50 kg	0,5 LU
Pozostała trzoda chlewna	0,3 LU
Kury nioski	0,014 LU
Pozostały drób (*)	0,03 LU

Stawka przeliczenia może być wyższa, biorąc pod uwagę dowody naukowe, które należy objaśnić i właściwie uzasadnić w programach rozwoju obszarów wiejskich.

Inne kategorie zwierząt mogą być dodane w wyjątkowych przypadkach. Stawka przeliczenia dla każdej takiej kategorii może być ustalona, biorąc pod uwagę szczególne okoliczności i dowody naukowe, które należy objaśnić i właściwie uzasadnić w programach rozwoju obszarów wiejskich.

(*) Dla tej kategorii stawka przeliczenia może być niższa, biorąc pod uwagę dowody naukowe, które należy objaśnić i właściwie uzasadnić w programach rozwoju obszarów wiejskich.

ZAŁĄCZNIK III

Działalność informacyjna i reklamowa, o której mowa w art. 13

CZĘŚĆ 1

Działania informacyjne i reklamowe**1. Obowiązki instytucji zarządzającej****1.1. Strategia informacyjna i reklamowa**

Instytucja zarządzająca zapewnia, by działania informacyjne i reklamowe były wdrażane zgodnie z jej strategią informacyjną i reklamową, która obejmuje co najmniej następujące elementy:

- a) cele strategii i jej grupy docelowe;
- b) opis treści działań w zakresie informacji i reklamy;
- c) szacunkowy budżet na realizację strategii;
- d) opis organów administracyjnych, w tym zasobów kadrowych, odpowiedzialnych za realizację działań informacyjnych i reklamowych;
- e) opis roli odgrywanej przez krajową sieć obszarów wiejskich, i w jaki sposób jej plan komunikacji, o którym mowa w art. 54 ust. 3 ppkt (vi) rozporządzenia (UE) nr 1305/2013, przyczyni się do realizacji strategii;
- f) wskazanie, w jaki sposób działania informacyjne i reklamowe będą oceniane pod względem widoczności i znajomości polityki, programów operacyjnych i operacji oraz roli odgrywanej przez EFRROW i Unię;
- g) roczna aktualizacja określająca działania informacyjne i reklamowe, które mają być przeprowadzone w kolejnym roku.

1.2. Informacja dla potencjalnych beneficjentów

Instytucja zarządzająca zapewnia, aby potencjalni beneficjenci mieli dostęp do stosownych informacji, w tym w stosownych przypadkach do uaktualnionych informacji przekazywanych z uwzględnieniem dostępności elektronicznych i innych usług komunikacyjnych dla określonych potencjalnych beneficjentów, dotyczących przynajmniej następujących kwestii:

- a) możliwości finansowania i rozpoczęcia procesu naboru wniosków o dofinansowanie w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich;
- b) procedur administracyjnych, których należy przestrzegać, aby zakwalifikować się do uzyskania finansowania w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich;
- c) procedur rozpatrywania wniosków o finansowanie;
- d) warunków lub kryteriów kwalifikacji przy wyborze i ocenie projektów, które będą objęte finansowaniem;
- e) nazwisk osób lub kontaktów na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym, które mogą wyjaśnić sposób funkcjonowania PROW, oraz kryteria wyboru i oceny operacji;
- f) odpowiedzialności potencjalnych beneficjentów za poinformowanie opinii publicznej o celu operacji i wsparciu operacji z EFRROW, zgodnie z częścią 1 sekcja 2. Instytucja zarządzająca może zwrócić się do potencjalnych beneficjentów o przedstawienie we wnioskach orientacyjnej propozycji działań komunikacyjnych proporcjonalnych do wielkości operacji;
- g) procedury rozpatrywania skarg zgodnie z art. 74 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013.

1.3. Informacje dla ogółu społeczeństwa

Instytucja zarządzająca informuje opinię publiczną o treści PROW, jego przyjęciu przez Komisję i jego aktualizacji, o najważniejszych osiągnięciach w realizacji programu i jego zamknięciu, a także o jego udziale w realizacji priorytetów Unii Europejskiej określonych w umowie o partnerstwie.

Institucja zarządzająca zapewnia stworzenie jednej strony internetowej lub jednego portalu internetowego zawierającego informacje, o których mowa w pkt 1.1 i 1.2 oraz akapicie pierwszym niniejszego punktu. Stworzenie jednej strony internetowej nie zakłada sprawnej realizacji EFRROW, ani nie ogranicza dostępu dla potencjalnych beneficjentów i zainteresowanych stron do informacji. Działania mające na celu informowanie opinii publicznej obejmują elementy określone w części 2 pkt 1.

1.4. *Zaangażowanie instytucji działających jako punkty informacyjne*

Institucja zarządzająca zapewnia, w tym poprzez system krajowej sieci obszarów wiejskich, by organy, które mogą działać jako punkty informacyjne, były zaangażowane w działania informacyjne skierowane do potencjalnych beneficjentów, a w szczególności:

- a) partnerów, o których mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013;
- b) centrów informacji europejskiej, jak również przedstawicielstw Komisji oraz biur informacyjnych Parlamentu Europejskiego w państwach członkowskich;
- c) instytucji edukacyjnych i badawczych.

1.5. *Powiadamanie o przyznaniu wsparcia*

Institucja zarządzająca dopilnowuje, aby w zawiadomieniu o przyznaniu pomocy beneficjenci byli informowani o tym, że działanie jest finansowane w ramach programu współfinansowanego przez EFRROW i o działaniu i priorytecie danego programu rozwoju obszarów wiejskich.

2. **Obowiązki beneficjentów**

2.1. Wszystkie działania informacyjne i komunikacyjne beneficjenta zawierają informację o otrzymaniu wsparcia z EFRROW na operację, za pomocą:

- a) symbolu Unii;
- b) odniesienia do wsparcia z EFRROW.

W przypadku gdy działanie informacyjne lub reklamowe dotyczy jednej lub kilku operacji dofinansowanych z więcej niż jednego funduszu polityki spójności, odniesienie przewidziane w lit. b) może być zastąpione odniesieniem do funduszu ESI.

2.2. W okresie realizacji operacji beneficjent informuje opinię publiczną o pomocy otrzymanej z EFRROW za pomocą:

- a) zamieszczenia na stronie internetowej beneficjenta do użytku profesjonalnego, jeżeli taka strona istnieje, krótkiego opisu operacji, w którym powiązanie między celem strony internetowej a wsparciem udzielonym na operację można ustalić, proporcjonalnie do poziomu wsparcia, obejmującego jej cele i wyniki, oraz podkreślającego wsparcie finansowe ze strony Unii;
- b) w przypadku operacji niewchodzących w zakres lit. c), dla których całkowite wsparcie publiczne przekracza 10 000 EUR, oraz w zależności od działania (na przykład dla działań finansowanych w ramach art. 20 dotyczącego odnowy wsi lub LEADER) — przynajmniej jeden plakat z informacjami na temat operacji (minimalny rozmiar: A3), podkreślający wsparcie finansowe ze strony Unii, umieszczony w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa, takim jak wejście do budynku. Jeżeli operacja w ramach PROW skutkuje inwestycją (na przykład w gospodarstwie lub przedsiębiorstwie spożywcym), a jej całkowity koszt przekracza 50 000 EUR, beneficjent umieszcza tablicę informacyjną z informacjami na temat projektu, podkreślając wsparcie finansowe ze strony Unii. Tablicę informacyjną instaluje się również w siedzibach lokalnych grup działania finansowanych w ramach LEADER;
- c) tymczasowy billboard dużego formatu, umieszczony w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa, w odniesieniu do każdej operacji polegającej na finansowaniu działań w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych, w przypadku której całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 000 EUR.

Nie później niż trzy miesiące po zakończeniu operacji beneficjent umieszcza na stałe tablicę lub billboard dużego formatu w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa, w odniesieniu do każdej operacji, która spełnia następujące kryteria:

- (i) całkowite wsparcie publiczne na operację przekracza 500 000 EUR;

- (ii) operacja dotyczy zakupu środków trwałych lub finansowania działań w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych.

Billboard ten zawiera nazwę i główny cel operacji i podkreśla wsparcie finansowe ze strony Unii.

Billboardy, plakaty, tablice i strony internetowe zawierają opis projektu/operacji i elementy, o których mowa w części 2 pkt 1. Na informacje te przeznaczony jest przynajmniej 25 % powierzchni billboarda, tablicy bądź strony internetowej.

CZĘŚĆ 2

Charakterystyka techniczna działań informacyjnych i reklamowych

1. Logo i hasło

Każde działanie w zakresie informowania i reklamy zawiera następujące elementy:

- a) symbol Unii odpowiadający standardom graficznym przedstawionym na stronie: http://europa.eu/abc/symbols/emblem/download_en.htm wraz z objaśnieniem roli Unii za pomocą następującego zdania:

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”;

- b) w przypadku działań i środków finansowanych przez LEADER – jego logo:

++ LEADER logo++

2. Materiały informacyjne i materiały w zakresie przekazywania informacji

Na stronie tytułowej publikacji (np. broszur, ulotek i biuletynów) oraz na plakatach na temat środków i działań współfinansowanych przez EFRROW znajduje się wyraźne wskazanie na udział Unii, a także symbol Unii w przypadku, gdy zamieszczone zostało również godło państwowe lub regionalne. Publikacje zawierają odesłania do organu odpowiedzialnego za treść informacji i do instytucji zarządzającej wyznaczonej do realizacji wsparcia EFRROW lub danego wsparcia krajowego.

W przypadku udostępnienia informacji za pomocą środków elektronicznych (strony internetowe, bazy danych dla potencjalnych beneficjentów) lub jako materiał audiowizualny, przez analogię stosuje się tiret pierwsze.

Strony internetowe dotyczące EFRROW:

- a) wskazują na wkład z EFRROW przynajmniej na stronie głównej;
- b) zawierają link do strony internetowej Komisji dotyczącej EFRROW.

ZAŁĄCZNIK IV

Wspólny zbiór wskaźników kontekstu, rezultatu i produktu, o których mowa w art. 14 ust. 2**1. Wskaźniki kontekstu**

- C1. Ludność
- C2. Struktura wieku
- C3. Terytorium
- C4. Gęstość zaludnienia
- C5. Stopa zatrudnienia (*)
- C6. Stopa samozatrudnienia
- C7. Stopa bezrobocia
- C8. PKB na mieszkańca (*)
- C9. Wskaźnik ubóstwa (*)
- C10. Struktura gospodarki
- C11. Struktura zatrudnienia
- C12. Wydajność pracy w podziale na sektory gospodarki
- C13. Zatrudnienie w poszczególnych obszarach działalności gospodarczej
- C14. Wydajność pracy w rolnictwie
- C15. Wydajność pracy w leśnictwie
- C16. Wydajność pracy w przemyśle spożywczym
- C17. Gospodarstwa rolne
- C18. Grunty rolne
- C19. Użytki rolne w ramach rolnictwa ekologicznego
- C20. Grunty nawadniane
- C21. Duże jednostki przeliczeniowe inwentarza
- C22. Siła robocza w gospodarstwie
- C23. Struktura wieku gospodarujących
- C24. Poziom wykształcenia rolniczego gospodarujących
- C25. Dochód czynników produkcji rolniczej (*)
- C26. Dochód przedsiębiorcy rolnego (*)
- C27. Łączna produktywność czynników produkcji (*)

- C28. Środki trwale brutto w rolnictwie
- C29. Lasy lub inne grunty zalesione ogółem (FOWL)
- C30. Infrastruktura turystyczna
- C31. Użytkowanie terenu
- C32. Obszary o niekorzystnych warunkach gospodarowania
- C33. Intensywność rolnictwa
- C34. Obszary Natura 2000
- C35. Wskaźnik ptaków krajobrazu rolniczego (*)
- C36. Status ochrony siedlisk rolnych (obszary trawiaste)
- C37. Rolnictwo o wysokiej wartości przyrodniczej (*)
- C38. Las chroniony
- C39. Pobór wody na potrzeby rolnictwa (*)
- C40. Jakość wody (*)
- C41. Zawartość materii organicznej w glebie na terenie gruntów ornych (*)
- C42. Erozja gleby powodowana przez wodę (*)
- C43. Wytwarzanie energii odnawialnej z rolnictwa i leśnictwa
- C44. Wykorzystanie energii w rolnictwie, leśnictwie i przemyśle spożywczym
- C45. Emisje gazów z rolnictwa (*)

(*) **Wskaźniki kontekstu, które zawierają wskaźniki oddziaływania wspólnej polityki rolnej (WPR)**

2. Wskaźniki rezultatu

- R1: *procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją (cel szczegółowy 2A)*
- R2: *Zmiana w zakresie produkcji rolnej w gospodarstwach otrzymujących wsparcie/w rocznych jednostkach pracy (cel szczegółowy 2A) (*)*
- R3: *procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich (cel szczegółowy 2B)*
- R4: *procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup/organizacji producentów (cel szczegółowy 3A)*
- R5: *procent gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem (cel szczegółowy 3B)*
- R6: *procent lasów lub innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną (cel szczegółowy 4A)*
- R7: *procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobrazu (cel szczegółowy 4A)*
- R8: *procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B)*
- R9: *procent gruntów leśnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B)*
- R10: *procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)*

- R11: procent gruntów leśnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)
- R12: procent gruntów nawadnianych, w odniesieniu do których następuje przechodzenie na bardziej sprawny system nawadniania (cel szczegółowy 5A)
- R13: zwiększenie efektywności korzystania z zasobów wodnych w rolnictwie w projektach otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich (cel szczegółowy 5A) (*)
- R14: zwiększenie efektywności korzystania z energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym w projektach otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich (cel szczegółowy 5B) (*)
- R15: energia ze źródeł odnawialnych wytworzona w projektach otrzymujących wsparcie (cel szczegółowy 5C) (*)
- R16: procent dużych jednostek przeliczeniowych objętych inwestycjami w zakresie gospodarki zwierzęcej w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (cel szczegółowy 5D)
- R17: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (cel szczegółowy 5D)
- R18: ograniczenie emisji metanu i podtlenku azotu (cel szczegółowy 5D) (*)
- R19: ograniczenie emisji amoniaku (cel szczegółowy 5D) (*)
- R20: procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla (cel szczegółowy 5E)
- R21: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (cel szczegółowy 6A)
- R22: procent ludności wiejskiej objętej lokalnymi strategiami rozwoju (cel szczegółowy 6B)
- R23: procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług/infrastruktury (cel szczegółowy 6B)
- R24: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER) (cel szczegółowy 6B)
- R25: procent ludności wiejskiej korzystającej z nowych lub ulepszonych usług/infrastruktury – ICT) (cel szczegółowy 6C)

Wskaźniki drukowane kursywą są również wskaźnikami docelowymi wymienionymi w pkt 4.

(*) **Dodatkowe wskaźniki rezultatu**

3. Podstawowe wskaźniki produktu rozwoju obszarów wiejskich

Numer	Wskaźniki produktu	Kody działań (artykuły rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.1	Wydatki ze środków publicznych ogółem (*)	Wszystkie środki
O.2	Inwestycje ogółem	4 (art. 17), 5 (art. 18), 6.4 (art. 19), 7.2–7.8 (art. 20), 8.5 i 8.6 (art. 21) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)
O.3	Liczba wspieranych działań/operacji	1 (art. 14), 2 (art. 15), 4 (art. 17), 7 (art. 20), 8.5 i 8.6 (art. 21), 9 (art. 27), 17.2 i 17.3 (art. 36) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)
O.4	Liczba gospodarstw rolnych/beneficjentów otrzymujących wsparcie	3 (art. 16), 4.1 (art. 17), 5 (art. 18), 6 (art. 19), 8.1–8.4 (art. 21), 11 (art. 29), 12 (art. 30), 13 (art. 31), 14 (art. 33), 17.1 (art. 36) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)

Numer	Wskaźniki produktu	Kody działań (artykuły rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.5	Obszar całkowity (ha)	4 (art. 17), 8.1 to 8.5 (art. 21), 10 (art. 28), 11 (art. 29), 12 (art. 30), 13 (art. 31), 15 (art. 34) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)
O.6	Powierzchnia fizyczna otrzymująca wsparcie (ha)	10 (art. 28) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)
O.7	Liczba wspieranych umów	10 (art. 28) 15 (art. 34) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)
O.8	Liczba dużych jednostek przeliczeniowych inwentarza otrzymujących wsparcie	14 (art. 33) 4 (art. 17) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)
O.9	Liczba gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach wsparcia	9 (art. 27), 16.4 (art. 35), 17.2 i 17.3 (art. 36) (rozporządzenie (UE) nr 1305/2013)
O.10	Liczba rolników korzystających z dopłat	17.2 i 17.3 (art. 36 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.11	Liczba dni przeprowadzonych szkoleń	1 (art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.12	Liczba uczestników szkolenia	1 (art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.13	Liczba beneficjentów, którzy skorzystali z usług doradczych	2 (art. 15 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.14	Liczba przeszkolonych doradców	2 (art. 15 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.15	Liczba ludności korzystającej z ulepszonych usług/infrastruktury (w obszarze IT lub w innym obszarze)	7 (art. 20 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.16	Liczba grup EPI otrzymujących wsparcie, liczba operacji EPI otrzymujących wsparcie oraz liczba i rodzaj partnerów w grupach EPI	16 (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.17	Liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie (innych niż EPI)	16 (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.18	Liczba ludności na obszarze lokalnej grupy działania	19 (art. 32 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.19	Liczba wybranych lokalnych grup działania	19 (art. 32 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.20	Liczba projektów LEADER otrzymujących wsparcie	19 (art. 35 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.21	Liczba wspieranych projektów współpracy	19 (art. 35 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.22	Liczba i typ promotorów projektów	19 (art. 35 ust. 1 lit. b) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

Numer	Wskaźniki produktu	Kody działań (artykuły rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 lub rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.23	Numer identyfikacyjny lokalnych grup działania uczestniczących w projekcie współpracy	19 (art. 35 ust. 1 lit. c) rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)
O.24	Liczba tematycznych i analitycznych wymian zorganizowanych przy wsparciu krajowej sieci obszarów wiejskich	Sieć kontaktów (art. 54 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.25	Liczba narzędzi komunikacyjnych krajowej sieci obszarów wiejskich	Sieć kontaktów (art. 54 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)
O.26	Liczba działań w ramach Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, w których uczestniczyła krajowa sieć obszarów wiejskich	Sieć kontaktów (art. 54 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)

(*) Wskaźnik ten odpowiada wskaźnikowi ram wykonania ustanowionemu w art. 5 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiającego zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (Dz.U. L 69 z 8.3.2014, s. 65).

4. Wskaźniki docelowe

- T1: procent wydatków w ramach artykułów 14, 15 i 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 w odniesieniu do ogółu wydatków poniesionych w ramach PROW (cel szczegółowy 1 A)
- T2: łączna liczba operacji współpracy otrzymujących wsparcie w ramach działania dotyczącego współpracy (art. 35 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013) (grupy, sieci/klastry, projekty pilotażowe...) (cel szczegółowy 1B)
- T3: łączna liczba uczestników szkolenia na podstawie art. 14 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 (cel szczegółowy 1C)
- T4: procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją (cel szczegółowy 2A)
- T5: procent gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich (cel szczegółowy 2B)
- T6: procent gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup/organizacji producentów (cel szczegółowy 3A)
- T7: procent gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem (cel szczegółowy 3B)
- T8: procent lasów/innych zalesionych obszarów w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną (cel szczegółowy 4A)
- T9: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie wspierających różnorodność biologiczną lub krajobrazy (cel szczegółowy 4A)
- T10: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B)
- T11: procent gruntów leśnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B)
- T12: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą i/lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)
- T13: procent gruntów leśnych w ramach umów o zarządzanie dotyczących poprawy gospodarowania glebą lub zapobiegania erozji gleby (cel szczegółowy 4C)
- T14: procent gruntów nawadnianych, w odniesieniu do których następuje przechodzenie na bardziej sprawny system nawadniania (cel szczegółowy 5A)
- T15: całkowita suma inwestycji na rzecz efektywności energetycznej (cel szczegółowy 5B)

- T16: inwestycje na rzecz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ogółem (cel szczegółowy 5C)
- T17: procent dużych jednostek przeliczeniowych objętych inwestycjami w zakresie gospodarki zwierzęcej w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (cel szczegółowy 5D)
- T18: procent gruntów rolnych w ramach umów o zarządzanie w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (cel szczegółowy 5D)
- T19: procent gruntów rolnych i leśnych objętych umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla i ochrony węgla (cel szczegółowy 5E)
- T20: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (cel szczegółowy 6A)
- T21: procent ludności wiejskiej objętej strategiami lokalnego rozwoju (cel szczegółowy 6B)
- T22: procent ludności wiejskiej korzystającej z ulepszonych usług/infrastruktury (cel szczegółowy 6B)
- T23: miejsca pracy stworzone w ramach projektów objętych wsparciem (LEADER) (cel szczegółowy 6B)
- T24: procent ludności wiejskiej korzystającej z nowych lub ulepszonych usług/infrastruktury – ICT (cel szczegółowy 6C)

5. Proponowane wskaźniki ram wykonania

	Wskaźniki	Powiązany wskaźnik produktu
Priorytet 2 (P2):	Całkowite wydatki publiczne P2 (EUR)	O.1
	Liczba gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich na inwestycje związane z restrukturyzacją lub modernizacją (cel szczegółowy 2A) + gospodarstw rolnych korzystających z planów rozwoju działalności gospodarczej/inwestycji dla młodych rolników otrzymujących wsparcie z programu rozwoju obszarów wiejskich (cel szczegółowy 2B)	O.4
Priorytet 3 (P3)	Całkowite wydatki publiczne P3 (EUR)	O.1
	Liczba gospodarstw rolnych otrzymujących wsparcie w ramach systemów jakości, rynków lokalnych i krótkich cykli dostaw oraz grup producentów (cel szczegółowy 3A)	O.4, O.9
	Liczba gospodarstw rolnych uczestniczących w systemach zarządzania ryzykiem (cel szczegółowy 3B)	O.4, O.9
Priorytet 4 (P4)	Całkowite wydatki publiczne P4 (EUR)	O.1
	Grunty rolne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do poprawy różnorodności biologicznej (cel szczegółowy 4A) + poprawy gospodarki wodnej (cel szczegółowy 4B) + poprawy gospodarowania glebą i/zapobieganiu erozji gleby (cel szczegółowy 4C)	O.5
Priorytet 5 (P5)	Całkowite wydatki publiczne P5 (EUR)	O.1
	Liczba inwestycji w oszczędności energii i efektywność energetyczną (cel szczegółowy 5B) + inwestycji w zakresie wytwarzania energii odnawialnej (cel szczegółowy 5C)	O.3
	Grunty rolne i leśne objęte umowami o zarządzanie przyczyniającymi się do pochłaniania dwutlenku węgla/ochrony węgla (cel szczegółowy 5E) + grunty rolne w ramach umów o zarządzanie w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych lub amoniaku (cel szczegółowy 5D) + grunty nawadniane, w odniesieniu do których następuje przechodzenie na bardziej sprawny system nawadniania (cel szczegółowy 5A)	O.5

	Wskaźniki	Powiązany wskaźnik produktu
Priorytet 6 (P6)	Całkowite wydatki publiczne P6 (EUR)	O.1
	Liczba operacji wspieranych w celu poprawy podstawowych usług i infrastruktury na obszarach wiejskich (cele szczegółowe 6B i 6C)	O.3
	Ludność objęta lokalną grupą działania (cel szczegółowy 6B)	O.18

ZAŁĄCZNIK V

Wspólne pytania ewaluacyjne dotyczące rozwoju obszarów wiejskich**Pytania ewaluacyjne dotyczące celów szczegółowych**

W odniesieniu do każdego celu szczegółowego zawartego w PROW na odpowiednie pytanie należy odpowiedzieć w rozszerzonych rocznych sprawozdaniach z wykonania, przedkładanych w 2017 r. i 2019 r., oraz w sprawozdaniu z oceny ex post.

1. Cel szczegółowy 1A: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają innowacje, współpracę i rozwój bazy wiedzy na obszarach wiejskich?
2. Cel szczegółowy 1B: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają wzmocnienie powiązań między rolnictwem, produkcją żywności i leśnictwem a badaniami i innowacją, w tym do celów ulepszonego zarządzania środowiskiem i lepszych wyników?
3. Cel szczegółowy 1C: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają uczenie się przez całe życie oraz szkolenie zawodowe w sektorach rolnym i leśnym?
4. Cel szczegółowy 2A: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW przyczyniają się do poprawy wyników gospodarczych, restrukturyzacji i modernizacji wspieranych gospodarstw, w szczególności poprzez zwiększenie ich udziału w rynku i różnicowania produkcji rolnej?
5. Cel szczegółowy 2B: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają wejście rolników posiadających odpowiednie umiejętności do sektora rolnictwa, a w szczególności wymiany pokoleń?
6. Cel szczegółowy 3A: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW przyczyniają się do poprawy konkurencyjności objętych wsparciem producentów rolnych poprzez lepsze ich zintegrowanie z łańcuchem rolno-spożywczym poprzez systemy jakości, dodawanie wartości do produktów rolnych, promocję na rynkach lokalnych i krótkie cykle dostaw, grupy producentów oraz organizacje międzybranżowe?
7. Cel szczegółowy 3B: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają zapobieganie ryzyku i zarządzanie nim w gospodarstwach rolnych?
8. Cel szczegółowy 4A: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają odbudowę, zachowanie i zwiększanie różnorodności biologicznej, w tym na obszarach Natura 2000, obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, oraz rolnictwo o wysokiej wartości przyrodniczej i stan europejskich krajobrazów?
9. Cel szczegółowy 4B: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają poprawę gospodarki wodnej, w tym gospodarkę nawozami i pestycydami?
10. Cel szczegółowy 4C: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają zapobieganie erozji gleby i poprawę gospodarowania glebą?
11. Cel szczegółowy 5A: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają poprawę efektywności korzystania z zasobów wodnych w rolnictwie?
12. Cel szczegółowy 5B: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają poprawę efektywności wykorzystania energii w rolnictwie i przetwórstwie spożywczym?
13. Cel szczegółowy 5C: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają dostawy i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, produktów ubocznych, odpadów i pozostałości oraz innych surowców niespożywczych, dla celów biogospodarki?
14. Cel szczegółowy 5D: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i amoniaku z rolnictwa?

15. Cel szczegółowy 5E: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają ochronę węgla i pochłanianie dwutlenku węgla w rolnictwie i leśnictwie?
16. Cel szczegółowy 6A: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają różnicowanie działalności, zakładanie i rozwój małych przedsiębiorstw, a także tworzenie miejsc pracy?
17. Cel szczegółowy 6B: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierały lokalny rozwój na obszarach wiejskich?
18. Cel szczegółowy 6C: W jakim stopniu interwencje w ramach PROW wspierają zwiększanie dostępności technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) na obszarach wiejskich oraz podnoszą poziom korzystania z nich i przyczyniają się do poprawy ich jakości?

Pytania ewaluacyjne dotyczące innych aspektów rozwoju obszarów wiejskich

Na poniższe pytania należy odpowiedzieć w rozszerzonych rocznych sprawozdaniach z wykonania, przedkładanych w 2017 r. i 2019 r, oraz sprawozdaniu z oceny ex post.

19. W jakim stopniu synergie między priorytetami a celami szczegółowymi zwiększają skuteczność programów rozwoju obszarów wiejskich?
20. W jakim stopniu pomoc techniczna przyczynia się do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 59 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 i w art. 51 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013?
21. W jakim stopniu krajowa sieć obszarów wiejskich przyczynia się do osiągnięcia celów, o których mowa w art. 54 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013?

Pytania ewaluacyjne dotyczące celów na poziomie Unii

Na poniższe pytania należy odpowiedzieć w rozszerzonych rocznych sprawozdaniach z wykonania, przedkładanych w 2019 r, oraz w sprawozdaniu z oceny ex post.

22. W jakim stopniu PROW przyczynia się do osiągnięcia zasadniczego celu strategii „Europa 2020” polegającego na zwiększeniu stopy zatrudnienia w grupie osób w wieku od 20 do 64 lat do poziomu co najmniej 75 %?
23. W jakim stopniu PROW przyczynia się do osiągnięcia zasadniczego celu strategii „Europa 2020” polegającego na inwestowaniu 3 % unijnego PKB w badania i rozwój oraz w innowacje?
24. W jakim stopniu PROW przyczynia się do przeciwdziałania zmianie klimatu i do przystosowania się do niej oraz do osiągnięcia zasadniczego celu strategii „Europa 2020” polegającego na zmniejszeniu emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 20 % w porównaniu z poziomami z 1990 r. bądź o 30 %, w przypadku sprzyjających warunków, zwiększeniu udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20 % oraz zwiększeniu efektywności energetycznej o 20 %?
25. W jakim stopniu PROW przyczynia się do osiągnięcia zasadniczego celu strategii „Europa 2020” polegającego na ograniczeniu liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowej granicy ubóstwa?
26. W jakim stopniu PROW przyczynia się do poprawy jakości środowiska naturalnego oraz do realizacji celu unijnej strategii ochrony różnorodności biologicznej, który polega na powstrzymaniu procesu utraty różnorodności biologicznej i degradacji funkcji ekosystemu oraz do przywrócenia ich?
27. W jakim stopniu PROW przyczynia się do realizacji celu WPR polegającego na wspieraniu konkurencyjności rolnictwa?
28. W jakim stopniu PROW przyczynia się do realizacji celu WPR polegającego na zapewnieniu zrównoważonej gospodarki zasobami naturalnymi i działań w dziedzinie klimatu?
29. W jakim stopniu PROW przyczynia się do realizacji celu WPR polegającego na osiągnięciu zrównoważonego rozwoju terytorialnego gospodarek i społeczności wiejskich, w tym tworzeniu i utrzymywaniu miejsc pracy?
30. W jakim stopniu PROW przyczynia się do wspierania innowacji?

ZAŁĄCZNIK VI

Główne elementy dokumentów dotyczących wsparcia technicznego na system monitorowania i ewaluacji

Jednym z kluczowych elementów systemu monitorowania i ewaluacji rozwoju obszarów wiejskich jest wsparcie techniczne, które świadczy się państwom członkowskim, osobom oceniającym i innym uczestnikom ewaluacji, w celu budowania potencjału ewaluacji oraz zwiększenia jakości i spójności działań oceniających. Komisja we współpracy z państwami członkowskimi opracowuje dokumenty dotyczące wsparcia technicznego zawierające:

- 1) arkusze dla każdego wspólnego wskaźnika, zawierające definicję wskaźnika, związek z logiką interwencji, jednostkę miary, metodę stosowaną do obliczenia wartości, wymagane dane i źródła danych, informacje o zbieraniu danych wraz z podaniem podmiotu odpowiedzialnego i częstotliwości zbierania danych, wymogi z zakresu sprawozdawczości;
  - 2) wskazówki metodologiczne wspomagające państwa członkowskie i podmioty oceniające w realizacji wymogów systemu monitorowania i oceny, obejmujące jego różne części składowe, w tym ocenę metod i podejść oraz zapewnianie wsparcia w konkretnych kwestiach, takich jak ocena rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność;
  - 3) wytyczne dotyczące oceny *ex ante* programów rozwoju obszarów wiejskich, obejmujące cele *ex ante*, proces i rolę poszczególnych podmiotów oraz zakres przeglądu i udzielanie wsparcia metodologicznego na odpowiednie podejścia i metody, a także zestaw przykładowych szablonów.
  - 4) wskazówki dotyczące przygotowywania planów ewaluacji obejmujące cele i korzyści wynikające z planu ewaluacji, elementy, które należy uwzględnić, oraz zalecenia dotyczące odpowiednich procesów służących jego sporządzeniu. Uwzględnione są również kwestie związane z zarządzaniem i wdrażaniem, jak również przykładowe szablony aspektów przedmiotowego zadania;
  - 5) wytyczne dotyczące stosowania i ustalania wskaźników orientacyjnych, ukierunkowanych w szczególności na regionalne PROW, opisujące cele i cechy wskaźników orientacyjnych oraz określające dane i metody, które mogłyby być wykorzystywane, jeśli wymagane byłyby wskaźniki orientacyjne;
  - 6) wytyczne dotyczące wskaźnika planu obejmujące elementy, które muszą być uwzględnione, zasady, które mają być stosowane, oraz szablony tabel;
  - 7) wytyczne dotyczące monitorowania obejmujące elementy, które muszą być uwzględnione w rocznych sprawozdaniach z wykonania, zasady, które mają być stosowane, oraz wzory tabel;
  - 8) wytyczne dotyczące oceny wartości dla dodatkowych wskaźników rezultatu, obejmujące określenie odpowiednich populacji projektów, strategię pobierania próbek, właściwe metody, źródła danych i techniki oceny;
  - 9) wytyczne dotyczące oceny skutków PROW, obejmujące cel i wykorzystanie wskaźników oddziaływania, powiązania między polityką rozwoju obszarów wiejskich a innymi obszarami polityki i czynniki wpływające na wartości wskaźnika oddziaływania oraz proponowane metody szacowania wpływu netto interwencji w ramach rozwoju obszarów wiejskich;
  - 10) wytyczne dotyczące odpowiedzi na wspólne pytania ewaluacyjne w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym powiązania z logiką interwencji i wspólnymi wskaźnikami, oraz proponujące dodatkowe dane, kryteria oceny oraz szereg możliwych metod, które mogłyby zostać wykorzystane przy odpowiadaniu na pytania;
  - 11) wytyczne dotyczące oceny *ex post* PROW na lata 2014–2020, obejmujące cele, proces i zakres realizacji, zapewniające wsparcie metodologiczne i określające dobre praktyki, w tym przykładowe wzory aspektów realizacji.
-

ZAŁĄCZNIK VII

Struktura i treść rocznych sprawozdań z realizacji (określonych w art. 50 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 oraz art. 75 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013)**1. Najważniejsze informacje na temat realizacji programu i jego priorytetów****a) Dane finansowe**

Dane finansowe z realizacji zawierające, dla każdego działania i celu pośredniego, oświadczenie o wydatkach poniesionych i zgłoszonych w deklaracji wydatków. Obejmuje to całkowite poniesione wydatki publiczne, jak również odzyskiwanie środków i korekty wprowadzone przez państwa członkowskie w poprzednim roku kalendarzowym.

b) Ogólne i specyficzne dla programu wskaźniki oraz ujęte ilościowo wartości docelowe

Informacje dotyczące realizacji PROW mierzonej za pomocą wspólnych i specyficznych wskaźników, w tym postępy poczynione w odniesieniu do celów wytyczonych dla każdego celu szczegółowego i osiągniętych wyników w porównaniu z planowanymi, określonymi w planie orientacyjnym. Począwszy od rocznego sprawozdania z wykonania, które zostanie przedłożone w 2017 r., postępy w realizacji celów pośrednich określonych w ramach wykonania (tabela F). Dodatkowe informacje na temat etapu wdrażania PROW są dostarczane za pomocą danych dotyczących zobowiązań finansowych, w podziale na działania i cele szczegółowe, i związanych z nimi oczekiwanych postępów w osiągnięciu celów.

Tabele:

- Tabela A: Dokonane wydatki w podziale na działania i cele szczegółowe
- Tabela B: Osiągnięte wskaźniki produktu w podziale na działania i cele szczegółowe
- Tabela C: Podział na istotne wskaźniki produktu i działania, pod kątem rodzaju obszaru, płci lub wieku
- Tabela D: Postępy w osiągnięciu celów
- Tabela E: Monitorowanie środków przejściowych
- Tabela F: Osiąganie wskaźników ram wykonania

2. Postępy w realizacji planu ewaluacji przedstawiane są w następujący sposób:

- a) opis wszelkich zmian wprowadzonych do planu ewaluacji w PROW w ciągu roku wraz z ich uzasadnieniem;
- b) opis ewaluacji działań podjętych w ciągu roku (w związku z sekcją 3 planu ewaluacji) (*);
- c) opis działań podjętych w zakresie dostarczania danych i zarządzania nimi (w odniesieniu do sekcji 4 planu ewaluacji) (*);
- d) wykaz zakończonych ewaluacji, w tym odniesienia do tego, gdzie zostały opublikowane na stronie internetowej;
- e) streszczenie przeprowadzonych ewaluacji, skupiające się na ustaleniach z ewaluacji;
- f) opis działań komunikacyjnych podjętych w celu opublikowania ustaleń z ewaluacji (w odniesieniu do sekcji 6 planu ewaluacji) (*);
- g) opis działań następczych podjętych w następstwie ewaluacji (w odniesieniu do sekcji 6 planu ewaluacji) (*).

(*) Należy odnieść się do planu ewaluacji, należy opisać wszelkie trudności napotkane w trakcie realizacji oraz przyjęte lub zaproponowane rozwiązania.

3. **Kwestie wpływające na wykonanie programu oraz podjęte środki**

Opis kroków podjętych przez instytucję zarządzającą i komitet monitorujący w celu zagwarantowania jakości i skuteczności realizacji programu, w szczególności w odniesieniu do problemów napotkanych podczas zarządzania programem, oraz wszelkich podjętych środków naprawczych, w szczególności w odpowiedzi na uwagi poczynione przez Komisję.

4. **Kroki podejmowane w celu wdrożenia pomocy technicznej i wymogów dotyczących reklamowania programu**

a) W przypadku objęcia wsparciem technicznym dotyczącym utworzenia i funkcjonowania krajowej sieci obszarów wiejskich, sprawozdanie zawiera opis podejmowanych działań i aktualnej sytuacji w odniesieniu do utworzenia tej sieci oraz realizacji jej planu działania;

b) działania podjęte w celu zapewnienia reklamy programu (art. 13 niniejszego rozporządzenia).

5. **Działania podjęte w celu spełnienia uwarunkowań *ex ante* (w 2017 r., a w 2016 r. – w stosownych przypadkach)**

Opisy działań podjętych w ramach priorytetu/celu szczegółowego/działania w celu spełnienia uwarunkowania związane z priorytetem i ogólnego uwarunkowania *ex ante*, niespełnionego lub częściowo spełnionego w momencie przyjęcia PROW. Należy dokonać odniesienia do kryteriów, które albo nie zostały spełnione, albo zostały spełnione tylko częściowo, do wszystkich strategii, aktów prawnych lub innych istotnych dokumentów, w tym odniesienia do odpowiednich działów i artykułów, do organów odpowiedzialnych za spełnienie uwarunkowania. W razie potrzeby państwa członkowskie mogą dostarczyć wyjaśnienia lub dodatkowe informacje w celu uzupełnienia opisu.

6. **Opis wykonania podprogramów**

Roczne sprawozdania z wykonania złożone w 2017 r. i 2019 r. zawierają również informacje na temat wdrażania mierzonego za pomocą wspólnych i specyficznych wskaźników, w tym na temat postępów poczynionych w odniesieniu do celów określonych w planie orientacyjnym podprogramu, jak również na temat zrealizowanego produktu i wydatków w porównaniu z planowanym produktem i wydatkami określonymi w podprogramie.

7. **Ocena informacji i postępy poczynione na drodze osiągnięcia celów programu**

Roczne sprawozdania z wykonania złożone w 2017 r. i 2019 r. zawierają również następujące informacje wynikające z ewaluacji:

Sprawozdawczość i kwantyfikacja osiągnięć programu, w szczególności poprzez ocenę uzupełniających wskaźników rezultatu, oraz istotne pytania ewaluacyjne.

Roczne sprawozdania z wykonania złożone w 2019 r. zawierają również następujące informacje wynikające z ewaluacji:

Sprawozdawczość na temat postępów poczynionych na drodze do osiągnięcia celów programu i jego wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu, między innymi poprzez ocenę wkładu netto programu do zmian w wartościach wskaźników oddziaływania WPR, oraz istotne pytania ewaluacyjne.

8. **Realizacja działań mających na celu uwzględnienie zasad określonych w art. 6, 7 i 8 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013**

Roczne sprawozdania z wykonania złożone w 2017 r. i 2019 r. zawierają również następujące informacje:

a) *Propagowanie równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji (art. 7 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)*

Ocenenie, czy działania zapewniają uwzględnianie i propagowanie równości mężczyzn i kobiet oraz uwzględnianie problematyki płci w trakcie przygotowywania i wdrażania programów, w tym w odniesieniu do monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji.

b) *Zrównoważony rozwój (art. 8 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)*

Ocenenie, czy podjęte działania zapewniają zgodność celów i wykonania EFRROW z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz unijnym wspieraniem celu zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, zgodnie z art. 11 i art. 91 ust. 1 Traktatu, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”.

Ponadto podawane są informacje na temat wsparcia celów dotyczących zmiany klimatu (monitorowanie zmiany klimatu).

c) *Rola partnerów, o których mowa w art. 5 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013 w trakcie realizacji programu*

Ocenienie, czy podjęte działania zapewniają zaangażowanie partnerów, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, w przygotowanie sprawozdań z postępów oraz w realizację programów, w tym udział w Komitecie monitorującym programy zgodnie z art. 48 wspomnianego rozporządzenia oraz w działaniach sieci obszarów wiejskich.

9. Postępy poczynione w zapewnianiu zintegrowanego podejścia

Roczne sprawozdania z wykonania złożone w 2019 r. zawierają również następujące informacje:

opis postępów w zapewnianiu zintegrowanego podejścia do wykorzystywania EFRROW i innych instrumentów finansowych UE w celu wspierania rozwoju terytorialnego obszarów wiejskich, w tym poprzez lokalne strategie rozwoju.

10. Sprawozdanie z wdrażania instrumentów finansowych (art. 46 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013)

Roczne sprawozdania z wykonania zawierają również jako załącznik:

specjalne sprawozdanie dotyczące operacji obejmujących instrumenty finansowe. Treść tego sprawozdania jest określona w art. 46 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1303/2013, a ich przedstawienia dokonuje się za pomocą wzoru funduszu ESI.
